

امرالکده صالح:

نتایج جعلی لابراتوارهای
خصوصی درباره کرونا پروازهای
خارجی را محدود کرده است

صفحه ۲

پاسخ سفارت ایران

به گزارش روزنامه اطلاعات روز

صفحه ۳

«بکش روی جاجیم قهرم پلاسی»

روایتی از زندگی دشوار
بی جاشدگان داخلی
در روزهای سرد هرات

صفحه ۵

یادداشت روز

فقر و بیکاری گمتر شده است؟

سروی اداره احصایه و معلومات افغانستان نشان می‌دهد که فقر و بیکاری در افغانستان کاهش یافته است. این اداره دو روز پیش نتایج ابتدایی «سروی‌های عاید و مصرف خانوار و نیروی کار» را نشر کرد. بر مبنای یافته‌های این نظرسنجی ۴۷,۳ درصد مردم افغانستان زیر خط فقر زندگی می‌کنند. یافته‌های اداره احصایه و معلومات کشور نشان می‌دهد که فقر در مقایسه با سال ۱۳۹۵ حدود ۷,۲ درصد کاهش یافته است. یافته‌های دیگر این سروی نیز مهم و قابل تأمل است، از جمله کاهش فقر «چندبعدی» در افغانستان. مورد دیگر، مسأله بیکاری در افغانستان است. سطح ملی بیکاری براساس یافته‌های این پژوهش، ۱۸,۶ درصد است. در حالی که پنج سال پیش به ۲۳,۹ درصد می‌رسید. از این رو، پژوهش نتیجه گرفته است که بیکاری در افغانستان کاهش یافته است.

بعید به نظر می‌رسد یافته‌های سروی اداره احصایه و معلومات افغانستان دقیق باشد. یافته‌های گزارش در زمینه کاهش فقر و بیکاری با واقعیت‌های عینی همخوانی ندارد. این اداره مدعی شده که در شش ماه نخست امسال همزمان با...

۲

عبدالله:

از امروز بحث‌های جدی در مذاکرات بین‌افغانی آغاز می‌شود

بازرس ریاست جمهوری:

از گد ۹۱ پالیسی کرایه‌ی خانه دریافت نکرده‌ام

اطلاعات روز: غزال حارس، بازرس ریاست جمهوری افغانستان در واکنش به یافته‌های گزارش تحقیقی روزنامه اطلاعات روز گفته است پولی را که برای کرایه‌ی خانه‌ی او اختصاص داده شده بود، دریافت نکرده و نه هم از آن در کرایه‌ی خانه استفاده کرده است. خانم حارس دیروز (سه‌شنبه، ۱۸ قوس) در رشته‌توبیتی همچنان نوشته است که او مطابق قانون در بدل کار معاش دریافت کرده و معاش و امتیازات او مطابق نورم بوده است. | صفحه ۲

بیت‌الحکمه؛ خاستگاه فراموش‌شده ریاضیات مدرن

امروزه، داستان بیت‌الحکمه کمی ساختگی و شاید افسانه به نظر می‌رسد. از این کتابخانه‌ی | صفحه ۴

خواب‌های آشفته‌ی وزارت معارف

چند روز پیش وزارت معارف در صفحه‌ی فیسبوک خود از یک تصمیم جدید پرده برداشته و با این عنوان «وزارت معارف، ساختار خویش را تغییر داده تا اسلام جایگاه محوری را در سیستم تعلیم و تربیه داشته باشد.» در شرح آن نوشته است: «قبلاً تعلیمات عمومی مسئولیت تمام تعلیمات ابتدایی و ثانوی را به عهده داشت، ولی تعلیمات اسلامی تنها در قبال مدیریت دارالحفاظ و مدارس مسئولیت داشت. این تفکیک، جایگاه اسلام را در حاشیه قرار داده بود. وزارت معارف مساجد را در | صفحه ۴

آسیب‌شناسی حضور روحانیت در سیاست افغانستان

در تاریخ سیاسی-اجتماعی افغانستان قشر روحانیت که به تعبیر عبدالکریم سروش، سقف معیشت را بر ستون شریعت نهاده‌اند، تا نیمه دوم قرن بیستم تنها نهاد مشروعیت‌بخش در سیاست افغانستان بوده است. بعد از زایش اسلام سیاسی در منطقه است که نگرش روحانیت افغانستان نسبت به سیاست تغییر جهت می‌کند و این قشر از مشروعیت‌بخشی به گفتمان غالب بدل می‌شود. با تأکید بر این نکته که زمینه‌های حضور روحانیت در جنگ‌های افغانستان و انگلیس، اصلاحات شتابنده امان‌الله خان و انقلاب کمونیستی در افغانستان فراهم می‌شود و روحانیت در سدد فراجنگ قدرت سیاسی در افغانستان استین بالا می‌زند. نگارنده در نوشته قبلی (نشر شده در بی‌بی‌سی) تحت عنوان «ریشه‌های تاریخی نقش روحانیت در سیاست افغانستان» رگه‌های...

۳

افغانانت

تجربه متفاوت از اینترنت!

AFGHANET.com

SALES: +93 728 000 054
SUPPORT: +93 728 000 055

بحران کرونا فقر شش درصد کمتر شده است. اما شواهد غیر از این را می‌گوید. براساس گزارش‌های رسمی چرخ بسیاری از تجارت‌های کوچک و بزرگ در زمان بحران کرونا از کار افتاده که در نتیجه‌ی آن هزاران نفر در افغانستان بیکار شده‌اند. اغلب تجارت‌های نوپا و کوچک که در عمل برای هزاران نفر زمینه‌ی کار را فراهم کرده بودند، در بحران کرونا تعطیل و در آستانه ورشکستگی کامل قرار گرفتند. در چشم‌انداز بزرگ‌تر و براساس برآورد نهادهای مسئول در زمان کرونا بازرگانان افغانستان یک‌ونیم میلیارد دالر زیان دیده‌اند. مهم‌تر از این، فرض وزارت اقتصاد است که نشان می‌دهد نرخ فعلی بیکاری ۱۶ درصد افزایش یافته است. در این صورت نرخ بیکاری نه‌تنها کاهش نیافته که از ۲۴ درصد به ۴۰ درصد رسیده است. این پارادوکس در مسأله‌ی فقر نیز صادق است. بخش بزرگی از جمعیت افغانستان کار و منابع عایداتی‌شان را در شش ماه نخست امسال از دست داده‌اند، پس چگونه فقر کاهش یافته است.

یافته‌های نهادهای غیرحکومتی با آنچه در سروی اداره احصاییه و معلومات آمده بسیار متفاوت است. اتحادیه ملی کارگران همین چند ماه قبل گفته بود که با شیوع کرونا و سقوط کارخانه‌های تولیدی جمعیت افراد بیکار دوبرابر شده است. نمود عینی گسترش فقر، بیکاری، آسیب‌پذیری مردم را می‌توان این روزها در افزایش کودکان کار در خیابان‌ها و آسیب‌پذیری کودکان در افغانستان دید. آمار کودکان کار افزایش یافته است. دلیل اصلی روآوردن بسیاری از کودکان به کار در خیابان مشکلات اقتصادی خانواده‌ها است. شمار کودکان کار که نیاز به کمک بشردوستانه دارند، از پنج میلیون به هشت میلیون رسیده است. آیا این وضعیت نتیجه‌ی کمترشدن فقر و بیکاری است یا افزایش آن.

استدلال اداره احصاییه و معلومات این است که چون بیشتر مردم افغانستان به زراعت وابسته بوده، از گزند بحران اقتصادی کرونا جان سالم به‌در برده‌اند. این استدلال نیز زیاد منطقی به‌نظر نمی‌رسد، زیرا از یک طرف بخش عظیم از شهروندان در شهرها زندگی می‌کنند و چشمه‌های عایداتی‌شان غیر از زراعت است. از طرف دیگر، در زمینه زراعت حکومت هیچ طرحی موفق‌ی نداشته که منجر به بهبود وضعیت شده باشد. از حاصلاتی زراعتی افغانستان به‌دلیل نبود سردخانه و امکانات عصری سودی زیادی نصیب دهقانان نمی‌شود. بخش بزرگی از کسانی که چشمه‌های عایداتی‌شان زراعت است، در فصل سال به بهای ناچیز حاصلات خود را می‌فروشند. یک نمونه آن میوه‌جات است. مخصوصا امسال که دهلیزهای هوایی نیز بسته بود. مثال دیگر آن زعفران است که امسال به‌دلیل محدودیت مرزها به‌دلیل کرونا، روی دست تولیدکنندگان و تاجران مانده است.

در یک نگاه کلی‌تر، برنامه حکومت در امر مبارزه با بحران بیکاری و کاهش فقر در افغانستان یک تلاش بیپوده و سیاست شکست‌خورده بوده است. هیچ تحول رخ نداده است که منجر به بهبود وضعیت شود. به‌دلیل ناامنی فرار سرمایه از کشور در حال گسترش است. برنامه‌های حکومت در راستای کاهش فقر و بیکاری در حد طرح مانده است. یک نمونه‌ی آن طرح وزارت کار و امور اجتماعی است که گفته بود برای حل مشکل بیکاری طرح اعزام نیروی کاری به خارج از افغانستان را روی دست گرفته است. از این طرح حدود دو سال گذشته است، اما عملی نشده است. سیاست اقتصاد تزریقی حکومت نیز مطلق ناکام بوده است. با این وضعیت ادعای کاهش فقر و بیکاری در صورتی درست است که معجزه‌ای رخ داده باشد.

اطلاعات روز: عبدالله عبدالله، رییس شورای عالی مصالحه‌ی ملی می‌گوید که بحث‌های جدی در مذاکرات بین‌الافغانی از امروز (چهارشنبه، ۱۸ قوس) آغاز می‌شود.

آقای عبدالله که دیروز در نشست «صلح، رسانه‌ها و جامعه‌ی مدنی» در کابل صحبت می‌کرد، گفت: « دو روز پیش دو طرف (هیأت‌های دولت و طالبان) مذاکره داشتند و نظریات یکدیگر را در مورد آجندا شنیدند. دیروز هیأت‌ها با هم در میان اعضای خود مشوره‌هایی داشتند و از امروز بحث‌های بسیار جدی آغاز می‌شود.»

به گفته‌ی او، هر دو طرف مذاکره‌کننده آجندای مفصلی دارند. رییس شورای عالی مصالحه‌ی ملی اما تأکید کرد: «اینکه هیأت ما می‌خواهد به کدام مسائل زودتر وارد شود و آنان (طالبان) به کدام مسائل، هدف اما باید رسیدن به صلح باشد.»

او همچنان گفت که خواست مردم افغانستان از گفت‌وگوهای صلح، قطع جنگ دائمی و برقراری صلح در کشور است. آقای عبدالله در بخشی از صحبت‌هایش تأکید کرد که صلح تفکر و باور صلح‌آمیز می‌خواهد. او ابراز امیدواری کرد که گروه طالبان در این مورد «گام بزرگ» بردارد و از فرصت برای برقرار آن باید استفاده شود.

از امروز بحث‌های جدی در مذاکرات بین‌الافغانی آغاز می‌شود

عبدالله:

شرکت‌کنندگان این کنفرانس با اعلام حمایت از روند صلح، همچنان از طرف‌های مذاکره‌کننده در مذاکرات بین‌الافغانی خواسته‌اند که این روند را قربانی اهداف و منافع شخصی و گروهی شان نکنند.

آنان تأکید کرده‌اند که باید دستاوردهای دو دهه‌ی گذشته از جمله حقوق بشر، آزادی بیان و دموکراسی، حقوق زنان، قربانیان جنگ و اقلیت‌ها در جریان مذاکرات به‌حیث موارد اصلی مطرح و پس از توافق صلح نیز تضمین شود.

در قطع‌نامه همچنان گفته شده است که قانون اساسی دولت جمهوری اسلامی افغانستان تا زمان به نتیجه‌رسیدن کامل گفت‌وگوهای صلح، دست‌نخورده باقی بماند و پس از توافق صلح نیز هرگونه تعدیل در آن براساس میکانیزم پیشنهادشده در قانون صورت گیرد.

علاوه بر این‌ها، اشتراک‌کنندگان کنفرانس صلح، جامعه‌ی مدنی و رسانه‌ها افزوده‌اند که «نظام جمهوری اسلامی افغانستان» به هیچ وجه قیمت گفت‌وگوهای صلح بوده نمی‌تواند. در همین حال، آنان از جامعه‌ی جهانی خواسته‌اند که ضمن حمایت از روند صلح افغانستان، با درنظرداشت تعهدات بین‌المللی و حفظ ارزش‌های انسانی، جلو هرگونه مداخلات غرض‌آلود را در این روند بگیرند.

در همین حال، نجیبه ایوبی، عضو کمیته‌ی رهبری شورای عالی مصالحه ملی نیز در این نشست گفت که برای برقراری صلح در افغانستان «صلح سیاسی» کافی نیست. او تأکید کرد: «آنچه که ما می‌خواهیم صلح اجتماعی است؛ صلح باید با خود و اجتماع خود کنیم.»

این گفته‌ها درحالی مطرح می‌شود که هیأت‌های مذاکره‌کننده‌ی دولت و طالبان پس از حدود دوونیم ماه مذاکره به تازگی روی طرز‌العمل مذاکرات به توافق رسیده و بحث‌ها روی آجندای مذاکرات را آغاز کرده‌اند.

«برای ایجاد فضای اعتماد و جلوگیری از تلفات غیرنظامیان طرفین جنگ آتش‌بس کنند»

شرکت‌کنندگان کنفرانس صلح، جامعه‌ی مدنی و رسانه‌ها در قطع‌نامه‌ای از هیأت‌های مذاکره‌کننده‌ی دولت جمهوری اسلامی افغانستان و گروه طالبان خواسته است که آتش‌بس فوری و عمومی را اعلام و آن را رعایت کنند.

در این قطع‌نامه که در این نشست به خوانش گرفته شد، آمده است که این اقدام را برای ایجاد فضای اعتماد، جلوگیری از تلفات غیرنظامیان و اطمینان از نتیجه‌ی نسبی مذاکرات صلح انجام دهند.

بازرس ریاست‌جمهوری:

از کُد ۹۱ پالیسی کرایه‌ی خانه دریافت نکرده‌ام

است، بر می‌گردد به اصول و قواعد مالی دولت افغانستان.»

در همین حال، اسنادی که روزنامه اطلاعات روز در اختیار دارد، نشان می‌دهد که ریاست عمومی دفتر مقام عالی ریاست‌جمهوری مبلغ ۳۶۰ هزار افغانی را مطابق حکم شماره ۱۸۰۱ تاریخ ۱۳۹۸/۷/۱۹ خورشیدی مقام ریاست‌جمهوری از کُد ۹۱۹۱ به‌منظور پرداخت کرایه‌ی حویلی خانم غزال حارس از بابت سه ماه اخیر سال مالی

او مطابق نورم بوده است. به گفته‌ی خانم حارس، تفری او به‌حیث بازرس ریاست‌جمهوری پس از منظوری بودجه‌ی سال مالی ۱۳۹۸ صورت گرفته و به‌دلیل این که وجهی دیگری برای پرداخت معاش و امتیازات او در بودجه پیشبینی نشده بود، از کُد احتیاطی ۹۱ پالیسی معاش دریافت کرده است.

خانم حارس نوشته است: «این‌که چرا معاش من از کُد ۹۱ پرداخت گردیده

اطلاعات روز: غزال حارس، بازرس ریاست‌جمهوری افغانستان در واکنش به یافته‌های گزارش تحقیقی روزنامه اطلاعات روز گفته است پولی را که برای کرایه‌ی خانه‌ی او اختصاص داده شده بود، دریافت نکرده و نه هم از آن در کرایه‌ی خانه استفاده کرده است. خانم حارس دیروز (سه‌شنبه، ۱۸ قوس) در رشته‌نویتی همچنان نوشته است که او مطابق قانون در بدل کار معاش دریافت کرده و معاش و امتیازات

امرالله صالح:

نتایج جعلی لابراتوارهای خصوصی درباره‌ی کرونا پروازهای خارجی را محدود کرده است

خصوصی هفت برابر سرمایه‌ی‌شان را مفاد به‌دست آورده‌اند.

وزارت صحت عامه‌ی کشور در بیست‌ودوم جوزای سال جاری پالیسی جدید مبارزه با ویروس کرونا را روی‌دست گرفت. براساس این پالیسی، به سکتور صحتی خصوصی نیز اجازه داده شد که در کنار شفاخانه‌های دولتی ویژه‌ی کرونا، برای تشخیص و درمان مریضان مبتلا به کرونا فعالیت کند.

پس از آن گزارش شد که شفاخانه‌های خصوصی در بدل یک شبانه‌روز مراقبت از مریضان کرونا، نه هزار افغانی دریافت می‌کنند. این امر باعث شد که وزارت صحت برای تست پی‌سی‌آر کرونا در لابراتوارهای خصوصی نرخ مشخص تعیین کند.

وزارت صحت عامه در بیست‌وپنج سرطان اعلام کرد که این وزارت برای مراکز صحتی خصوصی که اجازه‌ی فعالیت تشخیص ویروس کرونا را دارند، برای هر معاینه‌ی «پی‌سی‌آر»، چهارهزار و ۵۰۰ افغانی فیس تعیین کرده است. وزارت صحت همچنان گفته بود که مراکز صحتی خصوصی در صورت اضافه‌ستانی و تخلف در اخذ فیس، با برخورد قانونی مواجه خواهند شد.

تازه‌ی کابینه‌ی جمهوری اسلامی افغانستان، مسئولیت جمع‌آوری اطلاعات از لابراتوارهای خصوصی طبی در کابل به‌گونه‌ی قسمی به جلسات «شش‌ونیم صبح میثاق امنیتی کابل» سپرده شده است.

صالح در قسمتی از یادداشت فیس‌بوکی‌اش نوشته است که مردم افغانستان تاکنون نزدیک به ۱۵ میلیون دالر را مصرف آزمایش کرونا کرده‌اند، درحالی که تمام سرمایه‌گذاری در سکتور لابراتوارهای خصوصی به دو میلیون دالر نمی‌رسد. او تأکید کرده است که لابراتوارهای

اطلاعات روز: امرالله صالح، معاون اول ریاست‌جمهوری می‌گوید که شماری از لابراتوارهای خصوصی در شهر کابل با ارائه‌ی نتایج جعلی برای مسافرن پروازهای خارجی باعث شده‌اند که پروازهای افغانستان به شماری از شهرهای خارجی محدود و تصدیق لابراتوارهای افغانستان بی‌اعتبار شود.

آقای صالح که صبح دیروز (سه‌شنبه، ۱۸ قوس) چهل‌وششمین تصمیم‌اش پس از عهده‌دارشدن مدیریت امنیت کابل را در صفحه‌ی رسمی فیس‌بوک خود منتشر کرده، گفته است که این گونه جعل کاری ضربه‌ی بزرگ بر اقتصاد لرزان افغانستان وارد کرده است.

به گفته‌ی او، در سه ماه گذشته، ۱۲۴ هزار مسافر از میدان هوایی بین‌المللی حامد کرزی در کابل پرواز کرده بودند، اما تصدیق‌های جعلی باعث می‌شود که تعداد مسافر کم شود.

معاون اول ریاست‌جمهوری نوشته است: «متأسفانه دو نفر از کسانی که تصدیق جعلی از لابراتوار را خریداری کرده بودند آدم‌های مشهور و میلیونر این خاک‌اند.»

از سوی هم، صالح گفته است که براساس فیصله‌ی

صدیقی:

ادعای اطلاعات روز در مورد میزان مصرف من از کُد ۹۱ نادرست است

نوشته است که در آن حکم‌ها پول تخصیص داده‌شده، اما در سال مالی ۱۳۹۸ خورشیدی به مصرف نرسیده است: «خاطر نشان می‌کنم که میان تخصیص و اصل مصرف که فرق زیاد موجود است، تفکیک صورت گیرد.»

صدیق صدیقی در ادامه نوشته است درحالی‌که به‌عنوان یک مقام حکومتی و همچنان یک شهروند، پاسخ‌گویی از اجراءات و عملکردش را مکلفیت خود می‌داند، اما نشر «اتهام‌های بی‌بنیاد» را که ذهنیت عمومی جامعه را در برابر اقدام‌های حکومت صدمه رساند، درست نمی‌داند.

میلیون و ۳۰۰ هزار افغانی از کُد ۹۱ پالیسی پرداخت شده است. اکنون آقای صدیقی در توضیحاتی که به اطلاعات روز فرستاده، نگاشته است آنچه که در مورد او در گزارش آمده است، کاملاً «بی‌بنیاد» است.

صدیقی نوشته است: «از تاریخ ۱۵ سنبله سال مالی ۱۳۹۸ تا پایان سال مالی ۱۳۹۸ (۳۰ قوس ۱۳۹۸)، ۴ هزار و ۹۰۰ دالر معادل تخمینی سه لک و ۷۷ هزار و ۳۰۰ افغانی به مصرف رسیده است.» او در مورد حکم‌هایی که در گزارش اطلاعات روز به آن استناد شده، نیز

حکومت و رسانه‌ها در دو دهه‌ی پسین می‌دانند و به آن متعهد هستند. صدیقی نوشته است: «اما گاهی وقت‌ها، رسانه‌های محترم بدون دقت در کار حرفه‌ای‌شان، مرتکب اشتباهی بزرگی می‌شوند که شخصیت و شهرت نیک افراد و مقام‌های دولتی را زیر پرسش برده و سبب ترور شخصیتی آن‌ها می‌شوند.»

در گزارش تحقیقی روزنامه اطلاعات روز که دو روز پیش منتشر شد، با استناد به اسناد معتبر آمده است که برای کرایه‌ی اقامتگاه صدیق صدیقی، سخن‌گوی ریاست‌جمهوری مبلغ ۲

اطلاعات روز: یک روز پس از نشر گزارش تحقیقی روزنامه اطلاعات روز زیر عنوان «کُد ۹۱ در چنبره‌ی مصارف شخصی؛ بودجه‌ی کُد احتیاطی ۹۱ پالیسی در سال مالی ۱۳۹۸ چگونه مصرف شده است؟»، اکنون صدیق صدیقی، سخن‌گوی ریاست‌جمهوری می‌گوید که ادعاهای مطرح شده در مورد او «نادرست» و «بی‌بنیاد» است.

آقای صدیقی دیروز (سه‌شنبه، ۱۸ قوس) در توضیحاتی که در این خصوص به روزنامه اطلاعات روز فرستاده، نوشته است که آزادی بیان و فعالیت آزاد رسانه‌ها را دست‌آورد مشترک مردم،

آسیب‌شناسی حضور روحانیت در سیاست افغانستان

ابومسلم خراسانی

Shahpoor Sabar (RFE/RL)

دوره‌ی تاریخی به بعد روحانیت سر ستیز با دولت‌ها گرفتند و در سدد براندازی دولت‌ها برآمدند. از آن زمان به بعد حضور روحانیت در سپهر عمومی سیاست افغانستان دست آن‌ها را باز کرد تا دولت‌ها را تهدید کرده و در موارد آن‌ها را ساقط کنند.

دینداری معطوف به قدرت

رویکرد روحانیت سنتی و مشروعیت‌بخش افغانستان معطوف به معنویت بود اما رویکرد روحانیت اسلام سیاسی معطوف به قدرت است. در این نگاه سیاست‌زده، غایت دین‌داری رسیدن به معنویت و آرامش نیست، بلکه جلوس بر قدرت و جاه و جلال است، مدارا پسندی نه، نمایش خشونت است و اصلاح جامعه از راه دعوت نه بلکه حاکمیت سیاسی محض روحانیت به‌عنوان نیروی مقدس است. این ادبیات و نگرش چالش بزرگ را تحت عنوان «استبداد دینی» در امر سیاسی خلق می‌کند. گرچه افغانستان با دیو استبداد سیاسی در تاریخ دست و پنجه نرم کرده است؛ اما حضور روحانیت در سیاست افغانستان خنجر استبداد دینی را نیز بر پیکر نیمه‌جان افغانستان فروبرده و این‌طور در کنار استبداد سیاسی، استبداد دینی را نیز سیطرگی بخشید.

رویکرد معطوف به قدرت روحانیت اسلام سیاسی نه‌تنها آسیب به سیاست در افغانستان زده است بلکه دین‌داری معنویت‌آفرین سنتی مردم افغانستان را با سیاست آلوده کرده و زمینه‌های سواستفاده از دین را نیز گسترانده است. بخش از ناهنجاری و خشونت‌های که به‌نام دین در افغانستان امروز وجود دارد، متأثر از حضور روحانیت قدرت‌طلب است که دین را ابزاری

برای رسیدن به قدرت تعریف کرده و از این راه امرار معاش می‌کنند. اوج حضور روحانیت در بستر سیاسی افغانستان دوره مجاهدین و طالبان بوده است. با یک نگاه کلی می‌توان آسیب‌هایی را که این دو گروه بر سیاست و دین‌داری زده‌اند دید و از این روزنه بر عملکردشان نظر دوباره و منتقدانه افکند.

مخالفت با توسعه

مفهوم توسعه و یا واژه‌های مترادف توسعه از زمان شیرعلی خان در آخرین روزهای قرن هژده و اوایل قرن بیستم برجسته شد. این مفهوم به معنای امروزی که واژه توسعه کاربرد دارد به کار نرفته بلکه در سیاق زمانی و مکانی خودش استفاده شده است. اصلاحات حکومتی، تصویب قوانین عرفی، آزادی‌های مدنی و رشد شهرنشینی از مواردی بوده که شیرعلی خان و پادشاهان دیگر افغانستان به آن تأکید داشته‌اند.

اما بعدها توسعه سیاسی در زمان امان‌الله خان بیشتر مطرح شد و امان‌الله خان دست به کارهای بنیادین در امر سیاسی زد که یکی از آن‌ها روابط با کشورهای بیرون و تصویب نظام‌نامه‌ها بود. بر مبنای نوشته عبدالکبیر صالحی در مقاله «روحانیت و شاه امان‌الله خان» شاه نوگرا و توسعه‌طلب افغانستان بیشتر از صد نظام‌نامه و قانون را به تصویب رساند که بخش‌های از این قانون برای روحانیت سرمایه‌سوز و مشروعیت‌ستیز بود و از این‌رو روحانیت کمر مخالفت با این قوانین را بستند و از راه دین به نفع شخصی استفاده کردند.

روحانیت در تمام تاریخ افغانستان مخالف توسعه سیاسی و پیچیدگی‌های امر سیاسی بوده است. آن‌ها هر نوع اصطلاحاتی را به

مثابه کفر و لادینی می‌دیدند و از این روزنه با هر نوع تغییر که صلاحیت‌های سنتی آن‌ها را به چالش می‌کشید مخالف بودند. روحانیت سیاست‌زده که در پارادایم تقلید گیر مانده بود طبل ناسازگاری با توسعه و مولفه‌های مدرن را کوبیدند و این‌طور افغانستان را سال‌ها به عقب راندند و فرصت یک زندگی مدرن را از شهروندان افغانستان گرفته‌اند. این قشر اجتماعی تأثیرگذار در مناسبات قدرت-ثروت در افغانستان مخالف توسعه، نمودارهای نوگرایی، آموزش و تصویب قوانین بر مبنای شیوه‌های جهانی و میکائیزم‌های دنیای مدرن بوده‌اند.

روحانیت اسلام سیاسی در افغانستان مخالفان را با تیر تکفیر، حریمان اجتماعی را مطیع و دولت‌ها را با اعلام جهاد و بسیج توده‌ها همواره تهدید کرده است. این قشر از این ترندها که در بین توده‌های روستائین بی‌سواد خریدار و جذابیت دارد، برای حضور در میدان سیاست افغانستان استفاده کرده و از این روزنه دست به کارهای سیاسی زده‌اند که بسی بحران‌زا و خطرآفرین بوده است. حالا این خطر از یک‌سو متوجه دین‌داری می‌شود و از سوی دیگر چالش را برای امر سیاسی در افغانستان خلق کرده است.

وابستگی و ناهماهنگی

وابستگی به کشورهای بیرونی و سازمان‌های استخباراتی در بین همه گروه‌های اجتماعی و دولت‌های گذشته و حال افغانستان وجود داشته، اما وابستگی روحانیت به کشورها و نهادها و سازمان‌های غیربومی یک تفاوت اساسی با دیگر گروه‌هایی دارد که به باور نگارنده اغلب خشونت‌آفرین، ویران‌گر و اغتشاش‌گستر بوده‌اند. دولت‌ها و گروه‌های

اجتماعی دیگر بر مبنای یک میثاق و اسناد رسمی با کشورهای بیرون رابطه و تعامل داشته‌اند اما روحانیت افغانستان گرچه همواره توسط کشورهای و سازمان‌های بیرون مورد استفاده قرار گرفته، ولی رابطه آن‌ها پنهانی و سری بوده تا بر مبنای یک توافق سیاسی و میثاق همکاری دوجانبه.

روحانیت که اصلاحات امانی را در گلو خفه کرد توسط انگلیس‌ها تمویل می‌شد، روحانیت که در دهه دموکراسی علم مخالفت با نوگرایی را برافراشت از کشورهای بیرون مانند مصر اکمالات و فکر می‌گرفتند، روحانیت که کمونیست‌ها و اصلاحات هرچند مستبدانه نجیب‌الله را در هم کوبید توسط امریکا و کشورهای عربی تمویل می‌شدند و حالا روحانیت قدرت‌طلب و خشونت‌گستر که در برابر دموکراسی نوپای آلوده به فساد و خویش‌خوری در افغانستان موضع گرفته‌اند از سوی پاکستان مورد استفاده ابزاری قرار می‌گیرد؛ اما این وابستگی و خوش‌خدمتی به دیگران همواره سری، پنهان و در خفا بوده و هیچ میثاق و قوانین و معاهده در این زمینه وجود ندارد.

از سوی دیگر ناهماهنگی، بی‌برنامگی و عدم سواد کافی در مسائل سیاسی و فلسفی روحانیت افغانستان را احساساتی، دین‌زده، روزمره‌پندار و خشونت‌گستر کرده است. روحانیت افغانستان بسیار ناهماهنگ و فاقد یک دیدگاه مشترک است و از همین‌رو زود در دام کشورهای بیرونی افتاده و استفاده ابزاری می‌شود. روحانیان نه‌تنها در مسایل سیاسی و فلسفی بلکه در مسایل فقهی و پیش‌پاافتاده دین‌ورزی نیز تقلیدگرا، بی‌برنامه و متصلب هستند. این موارد باعث شده است که حضور روحانیت در سیاست آسیب‌زا و خطرآفرین شده و زمینه‌های بحران را فراهم کند. نبود شغل مناسب و ارتزاق این گرو اجتماعی از راه دین از دیگر آسیب‌های است که دین و دولت را مورد هدف قرار داده است.

نقش روحانیت در شعله‌ورکردن خشونت‌ها، درگیری‌ها و جنگ‌های که یک قرن است سایه مصیبت‌بار خود را در افغانستان گسترانده، انکارناپذیر است. این طیف اجتماعی قدرت‌مند و مشروعیت‌بخش در براندازی دولت‌های توسعه‌پسند و نوگرا، مخالفت با توسعه‌یافتگی و پیچیدگی‌های امر سیاسی، تولید ادبیات نفرت در جامعه افغانستان و خشونت‌گستری نقش اساسی داشته‌اند. هرچند تغییر رویکرد روحانیت از مشروعیت‌بخشی به گفتمان غالب در قرن بیستم و منبر و موعظه به میز سیاست و قدرت آسیب‌های بی‌شماری دیگری را نیز متوجه جامعه افغانستان کرده، اما براندازی دولت‌ها، دین‌ورزی معطوف به قدرت سیاسی، مخالفت با توسعه و نوگرایی و وابستگی از درشت‌ترین آسیب‌های است که در کمتر از یک قرن گذشته روحانیت بر سر امر سیاسی در افغانستان آورده است.

و ویرایش محتوایی آن را نشر می‌کند.

«سفارت جمهوری اسلامی ایران در کابل با رد ادعاهای بی‌پایه و اساس مطروحه در خصوص نقش دلان در زمینه صدور ویزای تجاری و درمانی ایران، یادآوری می‌نماید که صدور ویزا از اختیارات حاکمیتی کشورهاست و فضا سازی و شانتاژ رسانه‌ای تأثیری در عملکرد این سفارت که در حال حاضر براساس پروتکل‌های بهداشتی و ضوابط و مکانیسم‌های قانونی مشخص اقدام به صدور ویزای تجاری و درمانی می‌کند، نخواهد داشت.

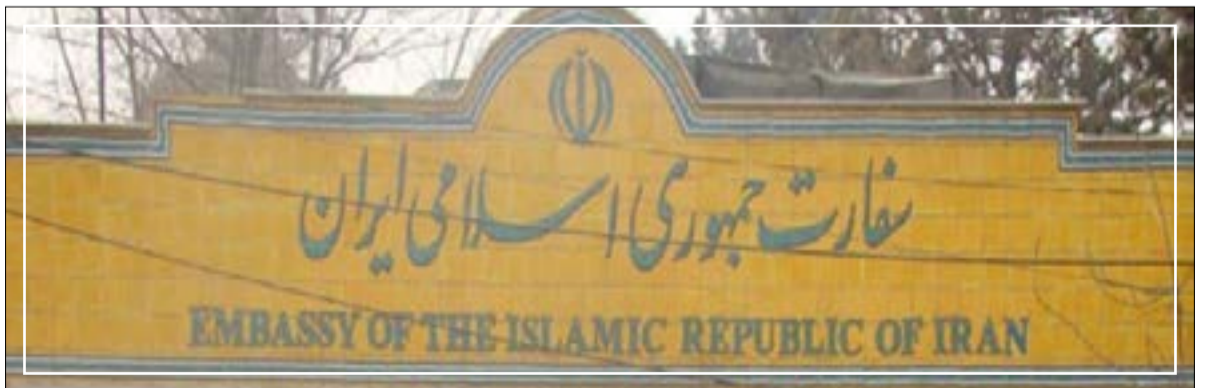
در همین راستا جهت آگاهی بیشتر خوانندگان محترم آن روزنامه وزین، یادآوری می‌نماید که صدور ویزای تجاری صرفاً با بررسی مدارک متقاضیان، معرفی‌نامه از رایزنی بازرگانی سفارت ایران در کابل یا اتحادیه‌های بازرگانی در افغانستان صورت می‌گیرد و مبنای صدور ویزای صحتی نیز اعلام نظر شرکت‌های مجوزدار توریست درمانی در ایران و افغانستان است که پس از بررسی دقیق مدارک پزشکی افراد متقاضی

و عمدتاً بنا بر ملاحظات انسانی، در بخش کنسولی سفارت انجام می‌شود. بدین ترتیب به سبب محدودیت‌های کرونایی، در حال حاضر در قیاس با سال گذشته میزان صدور ویزا تا ۹۰ درصد کاهش یافته است.

شواهد و مدارک موجود حکایت از آن دارد که متأسفانه ادعاهای مطرح‌شده در گزارش آن روزنامه، در اصل بازتاب‌دهنده خشم آن دسته از دلان و حامیان آن‌هاست که پیش از اعمال محدودیت‌های ویزایی با استفاده از عدم اطلاع برخی شهروندان عادی افغانستان از ضوابط و قوانین دریافت ویزا، برای خود منافعی را کسب می‌نمودند و اکنون نیز با اتهام‌زنی درصددند تا شرایط را به سود خود تغییر دهند. قابل ذکر است که این نمایندگی تاکنون در چند نوبت اطلاعات و مشخصات دقیق برخی از این دلان را به جهات قانونی ذی‌ربط در افغانستان اعلام نموده و در آینده نیز پی‌گیری‌های لازم را از مجاری قانونی انجام خواهد داد.»

گزارش

پاسخ سفارت ایران به گزارش روزنامه اطلاعات روز

دلالی گرفته بودند و شماری از شرکت‌های تکت‌فروشی که دلالی ویزای ایران را انجام می‌دادند تهیه شده بود. همچنین گزارش مسأله‌ی صدور ویزا از طریق دلالی در بدل هزینه گزاف را بررسی کرده بود. در آن

زمان سفارت ایران در کابل به تماس مکرر روزنامه اطلاعات روز پاسخ نداده بود. پس از نشر گزارش سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاسخ، جوابیه‌ای را فرستاده که روزنامه اطلاعات روز بدون هیچ گونه تغییر

در تاریخ سیاسی-اجتماعی افغانستان قشر روحانیت که به تعبیر عبدالکریم سروش، سقف معیشت را بر ستون شریعت نهاده‌اند، تا نیمه دوم قرن بیستم تنها نهاد مشروعیت‌بخش در سیاست افغانستان بوده است. بعد از زایش اسلام سیاسی در منطقه است که نگرش روحانیت افغانستان نسبت به سیاست تغییر جهت می‌کند و این قشر از مشروعیت‌بخشی به گفتمان غالب بدل می‌شود. با تأکید بر این نکته که زمینه‌های حضور روحانیت در جنگ‌های افغانستان و انگلیس، اصلاحات شتابنده امان‌الله خان و انقلاب کمونیستی در افغانستان فراهم می‌شود و روحانیت در سدد فراچنگ قدرت سیاسی در افغانستان آستین بالا می‌زنند. نگارنده در نوشته قبلی (نشر شده در بی‌بی‌سی) تحت عنوان «ریشه‌های تاریخی نقش روحانیت در سیاست افغانستان» رگه‌های حضور سیاسی این قشر را در دل تاریخ افغانستان پاییده است، اما در این نوشته آسیب‌های حضور روحانیت در سیاست افغانستان را به بررسی می‌گیرد و از روزنه ادبیات جامعه‌شناختی مبتنی بر داده‌های تاریخی در سدد یافتن پاسخ به این پرسش است که حضور فربه و پررنگ روحانیت در سیاست افغانستان چه آسیب‌های را متوجه جامعه، فرهنگ سیاسی، سیاست و حکومت‌داری کرده است؟ آسیب‌شناسی این مهم می‌تواند سبب تغییر نگرش جامعه به نقش روحانیت در سیاست شده و روحانیت را دوباره از میز سیاست به منبر مسجد بکشاند.

براندازی و دولت‌ستیزی

شورش‌ها و براندازی دولت‌ها نخستین آسیب بزرگ حضور روحانیت در بستر سیاسی افغانستان است که تا امروز به گونه پررنگ ادامه دارد. تا قبل از حضور روحانیت براندازی حکومت‌ها در کابل، زیان بزرگ برای توده‌های مردم وارد نمی‌کرد و در واقع مردم در این براندازی‌ها نقش کم‌تری داشتند، ولی روحانیت پای توده‌های مردم را با برانگیختن احساسات دینی در مقابل دولت کشاند و این‌طور به تعبیر توماس بارفیلد تضاد دولت - ملت در افغانستان را عمق بیشتر بخشید. سایه سنگین روحانیت در سپهر سیاسی افغانستان، جنگ شهادت‌ها برای فراچنگ قدرت سیاسی را به تضاد خونین بین مردم و دولت‌ها بدل کرد و این‌گونه معمای قدرت، سیاست و روحانیت را دچار دگردیسی زبان‌بار نمود.

بعد از آن‌که روحانیت توانست به کمک خورده بروژوازی مالیات‌گریز، کمک‌های انگلیس و برانگیختن احساسات دینی توده‌های مردم، اصلاحات امان‌الله خان را که به نهاد روحانیت سرمایه‌سوز و اقتدارستیز بود خفه کند، جهش در رابطه دولت و روحانیت ایجاد شد که این رویکرد را می‌شود دولت‌ستیزی روحانیت در افغانستان نام گذاشت. از این

اشاره: روزنامه اطلاعات روز در پانزدهم قوس ۱۳۹۹ گزارشی را زیر عنوان «ویزای ایران؛ تجارت پررونق دلان در افغانستان» منتشر کرد. این گزارش براساس گفت‌وگو با شماری از کسانی که ویزای ایران را از طرق

آدرین برنهارد، بی‌بی‌سی

مترجم: جلیل پژواک

امروزه، داستان بیت‌الحکمه کمی ساختگی و شاید افسانه به‌نظر می‌رسد. از این کتاب‌خانه‌ی باستانی که در قرن سیزدهم خاک و خاکستر شد، اثری باقی نمانده است و بنابراین نمی‌توان با اطمینان گفت که دقیقا در کجا واقع شده و چه شکلی بود. اما این فرهنگستان بلندآوازه در حقیقت نیروگاه فکری بغداد عصر طلایی اسلام، و خاستگاه مفاهیم متحول‌کننده ریاضی همچون صفر مشترک و اعداد «عربی» امروزی ما به‌شمار می‌رود.

بیت‌الحکمه که اواخر قرن هشتم به‌عنوان کلکسیون خصوصی خلیفه هارون الرشید تأسیس و پس از حدود ۳۰ سال به فرهنگستان عمومی تبدیل شد، دانشمندان را از جای‌جای جهان به‌سوی بغداد می‌کشید؛ دانشمندانی که مجذوب این شهر به‌عنوان عرصه‌ی کنج‌کاوی فکری پرجنب‌وجوش و آزادی بیان می‌شدند (دانشمندان مسلمان، یهودی و مسیحی آزادانه می‌توانستند در این شهر تحصیل کنند).

بیت‌الحکمه با ابعادی به اندازه‌ی کتاب‌خانه امروزی بریتانیا در لندن یا کتاب‌خانه ملی فرانسه در پاریس، سرانجام به مرکزی بی‌همتا برای مطالعات علوم انسانی و علوم از جمله ریاضیات، نجوم، پزشکی، شیمی، جغرافیا، فلسفه، ادبیات و هنرها و همچنین برخی مضامین مبهم‌تر مانند کیمیاگری و طالع بینی تبدیل شد.

برای تصور عظمت این کتاب‌خانه‌ی بزرگ به «دژ وستروس» یا «کتاب‌خانه هاگوارتز» فکر کنید، اما یک چیز درباره بیت‌الحکمه مسلم است: این که این فرهنگستان آغازگاه رنسانس فرهنگی شد که مسیر ریاضیات را کاملا تغییر داد.

بیت‌الحکمه در سال ۱۲۵۸ در جریان محاصره بغداد به دست مغول‌ها ویران شد (طبق افسانه‌ها، رنگ آب رودخانه دجله از جوهر دست‌نوشته‌هایی که از این کتاب‌خانه به رود انداخته شده بود، سیاه گشته بود) اما اکتشافات صورت گرفته در این فرهنگستان منجر به معرفی زبان ریاضی قدرت‌مندی شد که بعدا امپراتوری اسلامی، اروپا و در نهایت کل جهان را فراگرفت.

***

جیم الخلیلی، استاد فیزیک «دانشگاه سوری» می‌گوید: «آنچه برای ما باید مهم باشد جزئیات دقیق درباره مکان یا زمان

ایجاد بیت‌الحکمه نیست. مهم‌تر از آن، تاریخ خود ایده‌های علمی و چگونگی توسعه این ایده‌ها در نتیجه این فرهنگستان است.»

برای ردیابی میراث ریاضیاتی بیت‌الحکمه لازم است کمی به عقب برگردیم. نام «لئوناردو دا پیزا»، که پس از مرگ به فیبوناچی معروف شد، برای صدها سال تا زمان افول رنسانس ایتالیا با ریاضیات گره خورده بود. این ریاضی‌دان ایتالیایی در سال ۱۱۷۰ در «پیزا» متولد شد، تحصیلات ابتدایی را در «پوگیا»، منطقه‌ی تجاری واقع در ساحل بربر قاره آفریقا (که اکنون شامل کشورهای واقع در آفریقای شمالی مانند مراکش، الجزایر، تونس، پاپوآ گینه نو و لیبی می‌شود) فرا گرفت و در نوجوانی به علت حرفه‌ی پدرش به خاورمیانه سفر کرد و شیفته‌ی ایده‌های ریاضیاتی شد که از هند و از طریق ایران به این منطقه رسیده بودند. وی که به برتری روش‌های محاسبه مسلمانان پی برده بود، پس از بازگشت به زادگاهش در سال ۱۲۰۲ حاصل‌آموخته‌های خود را با نوشتن کتاب «لیبر آباکی» به معنای «کتاب حساب» منتشر کرد. لیبر آباکی یکی از اولین آثار غربی به‌شمار می‌رود که عددنویسی هندی-عربی را شرح می‌دهد. در سال ۱۲۰۲ هنگامی که لیبر آباکی برای اولین بار منتشر شد، روشنفکران معدودی در غرب با عددنویسی هندی-عربی آشنا بودند و بازرگانان و دانشمندان اروپایی هنوز از اعداد و سیستم عددنویسی رومی، که در آن ضرب و تقسیم کاری به‌شدت دست‌وپاگیر است (بین حاصل ضرب MXCI در LVII چند می‌شود؟)، استفاده می‌کردند. کتاب فیبوناچی نحوه استفاده از اعداد عربی را در عملیه‌های حسابی نشان داد.

فیبوناچی در فصل اول اثر دانشنامه‌اش، با اشاره به سیستم عددنویسی که امروزه کودکان در مکتب می‌آموزند، می‌نویسد: «۹ رقم وجود دارد: ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ که به‌وسیله آن‌ها و همچنین علامت ۰ که در عربی صفر نامیده می‌شود می‌توان هر عددی را به شیوه‌ای که توضیح داده خواهد شد نوشت.» با معرفی سیستم اعداد هندی-عربی، ریاضیات ناگهان به صورت قابل‌استفاده در دسترس همگان قرار گرفت. نبوغ بزرگ فیبوناچی فقط خلاقیتش به‌عنوان یک ریاضی‌دان نبود، بلکه درک دقیق وی از برتری روش‌های محاسبه بود که قرن‌ها برای دانشمندان مسلمان شناخته شده بودند. این برتری‌ها فرمول‌های محاسبه، سیستم اعداد

بیت‌الحکمه؛

خاستگاه فراموش شده ریاضیات مدرن

تاریخ ریاضیات در «دانشگاه اوپن» بریتانیا می‌گوید: «بیت‌الحکمه اهمیت اساسی دارد زیرا ما از طریق ترجمه‌های انجام‌شده در این فرهنگستان — ترجمه‌های اندیشه‌های یونانی به زبان بومی توسط مترجمان و دانشمندان عربی — بستر درک ریاضیاتی خود را شکل دادیم.» این کاخ کتاب‌خانه همان‌قدر که مکانی برای نوآوری علمی بود، دریچه‌ای به سمت ایده‌های عددی ادوار گذشته نیز بود.

انسان‌ها مدت‌ها قبل از سیستم اعداد اعشاری فعلی ما، قبل از سیستم اعداد دودویی که کامپیوترها را برنامه‌ریزی می‌کند، قبل از اعداد رومی و قبل از سیستمی که بین‌النهرین باستان از آن استفاده می‌کرد، از سیستم‌های بدوی برای محاسبه استفاده می‌کردند. هریک از این سیستم‌های عددنویسی، گرچه ممکن است اکنون از نظر ما غیرقابل فهم یا منسوخ به نظر برسند، اما می‌توانند درس‌های ارزشمند زیادی به ما در مورد ساختار، روابط و زمینه‌های تاریخی-فرهنگی بیاموزند که از آن‌ها این سیستم‌ها

پیشرفت‌هایش در حوزه ریاضیات در یکی از نمادین‌ترین نهادهای علمی عصر طلایی اسلام نائل آمد.

گاه، تاریخ نگاران احتمالا به این دلیل که درباره بیت‌الحکمه اطلاعات اندکی در دست است، وسوسه می‌شوند که در مورد دامنه و هدف این فرهنگستان اغراق کنند و حالت اسطوره‌ای به آن بخشند که تا حدودی در مغایرت با سوابق اندک تاریخی باقی‌مانده از آن دوران است. الخلیلی می‌گوید: «برخی استدلال می‌کنند که بیت‌الحکمه آنقدر که در نظر بسیاری دانشمندان بزرگ می‌آمد، نبود. اما برای من ارتباط این فرهنگستان با افرادی همچون خوارزمی و کار او در عرصه ریاضیات، نجوم و جغرافیا، گواه محکمی است که نشان می‌دهد بیت‌الحکمه نه فقط بایگانی کتاب‌های ترجمه‌شده، بلکه یک فرهنگستان واقعی بود.»

دانشمندان و مترجمان این فرهنگستان نیز سخت تلاش کردند تا مطمئن شوند که آثارشان برای عموم خوانندگان قابل‌دسترسی باشد. «جن باروگرین»، استاد

اعشار و جبر بود. در حقیقت لیبر آباکی تقریبا به‌طور کل بر الگوریتم‌های ریاضی‌دان قرن ۹، محمد بن موسی خوارزمی استوار است. رساله‌ی انقلابی خوارزمی برای اولین بار در ریاضی روشی سیستماتیک را برای حل معادلات درجه دوم عرضه کرد. از خوارزمی به‌دلیل نوآوری‌هایش در جبر، اغلب به‌عنوان پدر جبر نام برده می‌شود. او در سال ۱۸۲۱ سرمنجم و رییس فرهنگستان بیت‌الحکمه بود.

الخلیلی می‌گوید: «رساله‌ی خوارزمی جهان اسلام را با سیستم اعداد اعشاری آشنا کرد. دانشمندان دیگر مانند لئوناردو دا پیزا به انتقال این سیستم به اروپا کمک کردند.»

از این رو تأثیر متحول‌کننده فیبوناچی بر ریاضیات مدرن میراثی است که او بخش عمده‌ی آن را مدیون کارهای خوارزمی بود. و بنابراین، این بیت‌الحکمه بود که چهار قرن فاصله بین این دو دانشمند بزرگ دنیای ریاضی را پُل زد. این‌گونه مشهورترین ریاضی‌دان قرون وسطی بر شانه‌های متفکر پیشگام دیگری ایستاد، کسی که به

آسیب‌های جدی را بر نظام آموزشی وارد کرده است و یکی از آسیب‌های جدی‌ای که در کنار سایر آسیب‌ها، پیکر جریان آموزشی را در افغانستان دچار صدمه‌های شدید کرده، مسأله‌ی سهمیه‌بندی وزارت‌هاست. هر وزیری با جهان‌بینی خاص و ایدئولوژی خاص حزبی، قومی، دینی و سیاسی که در رأس هرم وزارت معارف قرار گرفته است، نظام آموزشی را شدیداً تحت تأثیر قرار داده و تغییراتی را بر نظام اعمال کرده است که نه پایدار بوده و نه دردی را مداوا کرده است. در دوره‌ی حکومت وحدت ملی، جوانه‌های

که معقول نیست، بلکه «کوبیدن مشت در هوا است». هیچ گره کوری را از مشکلات جاری کشور نهنده‌ها که باز نمی‌کند، بلکه به مشکلات آن بیشتر از پیش، خواهد افزود و اما در پاسخ به این‌که چرا وزارت معارف دست به چنین تصمیمی زده است، می‌توان در یک تحلیل کلی به چنین نتیجه‌ای رسید که نظام آموزشی افغانستان و حتا نظام سیاسی و تصمیم‌های کلان سیاسی و راه‌بردی، بیشتر سلیقه‌ای، سیاست‌زده و ایدئولوژی‌زده است. مصداق بارز آن همین وزارت معارف است که تغییرات در پیکر آن،

آموزشی حکومت بوده است، چندین موسسه‌ی بین‌المللی و داخلی را می‌توان سراغ کرد که در امر پیش‌برد مسلکی‌سازی معلمان، کار کرده و هزینه‌های هنگفتی را از حکومت قاپیده‌اند. با وجود چنین سرمایه‌گذاری زمانی و هنگفت، از طرفی «خندیدن به ریش خود» است و از طرفی هم هنوز با نظام بیمار آموزشی و ناقص دچار هستیم که هنوز نتوانسته پاسخگوی نیازمندی‌های اساسی نسل جدید که مطلقاً برای جهان جدید تربیه می‌شوند، باشد. این تصمیم، در چنین مقطع حساس، نه‌تنها

خواب‌های آشفته‌ی وزارت معارف

امان فرهمند

این تصمیم، از طریق فیسبوک عمومی شد، واکنش جدی‌ای را در فضای مجازی و مجامع آموزشی-فرهنگی، برانگیخت و میزان افرادی که مخالف این طرح بودند، بیشتر از موافقان آن به‌نظر می‌رسید.

اما چه شد که وزارت معارف به‌عنوان اساسی‌ترین نهاد تصمیم‌گیرنده و موثر بر جریان آموزش و آگاهی، چنین تصمیم شتاب‌زده‌ای را اتخاذ کرده و در اجراشدن آن صراحت داده است؟ درحالی‌که از عمر آموزش به شیوه‌های جدید در افغانستان دیری نیابیده و تنها در همین ۱۸ سال عمر آن، حداقل سه یا چهار بار نصاب درسی و مواد آموزشی این وزارت، دست‌خوش تغییرات بوده و برای اعمال آن میلیون‌ها دالر و افغانی هزینه کرده است. دانشگاه‌های تعلیم و تربیه، مراکز تربیه‌ی معلم، انستیتوت‌های آموزشی خصوصی و سایر نهادهایی که در زیرمجموعه‌ی این وزارت فعالیت می‌کنند، براساس سیاست‌گذاری‌های سال‌های قبل، طراحی شده، عمل کرده و هزاران معلم و دانشجو برای پیش‌برد آن نظام تعریف‌شده، تربیه و آموزش داده‌اند. در کنار این، نهادهای رسمی دولتی که تابع سیاست‌گذاری‌های

چند روز پیش وزارت معارف در صفحه‌ی فیسبوک خود از یک تصمیم جدید پرده برداشته و با این عنوان «وزارت معارف، ساختار خویش را تغییر داده تا اسلام جایگاه محوری را در سیستم تعلیم و تربیه داشته باشد.» در شرح آن نوشته است: «...قبلا تعلیمات عمومی مسئولیت تمام تعلیمات ابتدایی و ثانوی را به عهده داشت، ولی تعلیمات اسلامی تنها در قبال مدیریت دارالحفاظ و مدارس مسئولیت داشت. این تفکیک، جایگاه اسلام را در حاشیه قرار داده بود. وزارت معارف مساجد را در ایکوسیستم تعلیمی شامل نموده که براساس آن تمام شاگردان صوف ۱ تا ۳ تعلیمات خویش را از مساجد محل خویش فراخواهند گرفت. در سه سال نخست تعلیم و تربیه، رفتن به مسجد یک هویت قوی اسلامی را در شاگردان ایجاد و پرورش خواهد داد و محوریت اسلام را برای شاگردان ما برجسته خواهد کرد...» این تصمیم وزارت معارف، در حالی گرفته می‌شود که میزان کودکان آزاری در جامعه‌ی سنتی افغانستان سطح بلندی داشته و آموزش در مدارس دینی، با اما و اگرهایی مواجه بوده و است. از وقتی که

گزارش

«بکش روی جاجیم قرم پلاسی»

روایتی از زندگی دشوار بی‌جاشدگان داخلی
در روزهای سرد هرات

اطلاعات روز

آب‌کمری هرات آمدیم و با ما هیچ کمک نمی‌شود.»

هرات میزبان ۱۴۰ هزار خانواده بی‌جاشده داخلی

شورای ولایتی هرات نیز از وضعیت دشوار بی‌جاشدگان داخلی در فصل سرما ابراز نگرانی می‌کند. سردار بهادری، عضو این شورا در صحبت با روزنامه اطلاعات روز، از بروز فاجعه انسانی در سایه نبود بودجه و کمک به بی‌جاشدگان داخلی هشدار می‌دهد: «بی‌جاشدگان در هرات زیادند، اما اگر کمکی صورت نگیرد، من از روزی می‌ترسم که در شدت سرما فاجعه انسانی در کمپ‌های مهاجران صورت بگیرد.»

هرات به کانون توجه بی‌جاشدگان داخلی در سطح افغانستان مبدل شده است. آمار اداره مهاجرین و عودت‌کنندگان هرات نشان می‌دهد که در هرات حدود ۱۴۰ هزار خانواده بی‌جاشده داخلی بودوباش دارند و بیشتر این بی‌جاشدگان از ولایت‌های غور و بادغیس به هرات آواره شده‌اند.

جاوید نادم، رییس مهاجرین و عودت‌کنندگان هرات در صحبت با روزنامه اطلاعات روز می‌گوید که هم اکنون بیش از ۱۶ هزار خانواده بی‌جاشده داخلی در هرات به کمک‌های فوری بشردوستانه نیاز دارند تا جلو فاجعه انسانی گرفته شود: «تا حالا تقریباً برای شش هزار و ۹۰۰ خانواده بی‌جاشده داخلی منابع مالی و بسته‌های کمکی مد نظر گرفته شده است.» او می‌افزاید که وزارت مهاجرین طرحی را برای کمک به یک‌هزار و ۷۰۰ خانواده بی‌جاشده در هرات به وزارت مالیه پیشنهاد کرده است.

طی سالیان اخیر شماری از هراتیان به گونه رضاکارانه پوشاک و مواد غذایی مورد نیاز بخشی از بی‌جاشدگان داخلی را مخصوصاً در فصل سرما تأمین می‌کنند، اما این کمک‌ها برای نیازمندی بی‌جاشدگان آسیب‌پذیر کافی نیست.

سایه کرونا بر کمک‌رسانی

شیوع کرونا در افغانستان باعث شده که بیشتر منابع پولی صرف مبارزه با این بیماری شود. رییس مهاجرین و عودت‌کنندگان هرات می‌گوید: «امسال متأسفانه تمام وجوه مالی حکومت و مؤسسات صرف مبارزه با کرونا شده و باز هم از چهار ماه به این‌سو، رایزنی‌ها در سطح ولایت و مرکز کشور با حکومت و مؤسسات را برای کمک به بی‌جاشدگان داخلی آغاز شده است.»

همچنین قرار بود که ریاست مهاجرین و عودت‌کنندگان هرات طی سال جاری، ۱۰ هزار خانواده بی‌جاشده داخلی را به مناطق اصلی‌شان عودت بدهد، اما به‌دلیل نبود بودجه این کار صورت نگرفته است.

با همه این‌ها، شمار زیادی از خانواده‌های بی‌جاشده داخلی به‌شمول یارمحمد در تقلائی دریافت کمک‌های فوری و بشردوستانه در هرات به‌سر می‌برند و هراس دارند که شدت‌گیری سرما، زندگی‌شان را به خطر مواجه نکند. یارمحمد در روزهای سخت زمستان چشم به راه کمک است. نوای شعر «زمستان سردی است جان برادر، بکش روی جاجیم قرم پلاسی»* از در و دیوار خیمه فرسوده و دودزده‌ی یارمحمد شنیده می‌شود: «همین حالا هم دو کودک من سرما خورده و می‌ترسم که همین کودکان من در سرما بمیرند. خود شما نگاه کنید که در داخل خیمه هیچی نیست، نه نانی برای خوردن و نه هیزمی برای گرم کردن.»

* این بیت از شعری از ابوطالب مظفری است.

واجد روحانی - هرات

گزارشگر

روزی که یارمحمد میان پیوستن به طالبان و آوارگی، دومی را انتخاب کرد، نمی‌دانست چه روزهای سختی در انتظار او خانواده‌اش است. یارمحمد باشنده اصلی روستای «آب‌باریک» ولسوالی جنگ‌زده آب‌کمری ولایت بادغیس است. او به اطلاعات روز می‌گوید، به‌دلیل جنگ تمام داروندارش را رها کرده و سه سال است که در برزخ آوارگی زندگی می‌کند.

وقتی به دیدار یارمحمد در منطقه‌ی شیدایی رفته، روزی سردی بود. فرزندان یارمحمد از شدت سردی می‌لرزیدند. کمپ مهاجرین در شیدایی هرات یکی از اردوگاه‌هایی است که صدها بی‌جاشده داخلی و آواره از جنگ را در خود جای داده است. دستان یارمحمد سیاه و ترکیده بود. کودکان یارمحمد روزها مجبورند برای گرم کردن خیمه‌شان در شب‌های سرد، زباله برای آتش‌زدن جمع کنند. وقتی از زهرای دوازده‌ساله از سختی زندگی در کمپ بی‌جاشدگان پرسیدم، بزرگ‌ترین نگرانی‌اش محرومیت از آموزش بود: «من تا صنف سوم درس خواندم و باز به هرات آمدیم و نتوانستم مکتب بروم. من خیلی دوست دارم مکتب بروم و در آینده داکتر شوم و برای مردم خود خدمت کنم.»

انتخاب بد از بدتر

تعداد خانواده یارمحمد به شش نفر می‌رسد؛ خودش، زن و چهار فرزندش. روزهای سه کودک یارمحمد به جمع‌آوری زباله‌ها در شهر هرات برای گرم کردن خیمه‌شان سپری می‌شود. یارمحمد به اطلاعات روز می‌گوید به هرات آواره شده است؛ چرا که جنگ‌جویان طالبان از وی خواسته بودند که سلاح در مقابل نیروهای دولتی بردارد. یارمحمد از ترس طالبان با همسر و چهار فرزندش به هرات فرار کرد و حالا برای سومین سال، در برزخ آوارگی شب و روز می‌گذراند: «زندگی من در بادغیس خوب بود و دهقانی و مالدار می‌کردم. منطقه ما به دست طالبان افتاد و آنان می‌گفتند که به جنگ بروم و من جنگ کرده نمی‌توانستم، فرار کردم.»

یارمحمد هنوز جرأت نمی‌کند به زادگاهش برگردد. زیرا طالبان در منطقه‌ای که او زندگی می‌کند، قدرت‌مندتر از گذشته شده است: «مجبورم که هرات بمانم و نمی‌توانم بادغیس بروم. طالبان به من خطر ایجاد می‌کنند.»

رسیدن فصل سرد زمستان مشکلات یارمحمد و صدها بی‌جاشده داخلی را چندبرابر می‌کند؛ غم نان از یک‌سو و سرمای استخوان‌سوز از طرف دیگر. او در هرات بارها برای یافتن کار تلاش کرده، اما خیلی کم توانسته که کار حتا روزمزد پیدا کند: «در هرات هیچ کار نیست و خیلی کم به ساختمان‌ها برای کار رفته. کاش بادغیس می‌بودم و آن‌جا طالبان نمی‌بودند که من در آب‌کمری زندگی می‌کردم.»

فقر شدید و بیکاری کشنده در هرات بسیاری اوقات یارمحمد را مجبور به گدایی کرده است. او مدعی است که بارها حتا نتوانسته نان خشک برای خانواده‌اش فراهم کند. اما ترس اصلی این روزهای یارمحمد چیزی دیگر است. او نگران جان و سلامتی کودکانش به‌دلیل سرما است.

جنگ، فقر و بیکاری از دلایل عمده بی‌جاشدگی و مهاجرت است. یارمحمد می‌گوید که در جریان سال جاری تنها شش‌هزار افغانی کمک دریافت کرده است: «حکومت هیچ به فکر مردم غریب مثل ما نیست. ما به‌دلیل جنگ‌ها از ولسوالی

توسعه‌دهنده در دانشکده ریاضیات کمبریج می‌گوید: «این مسأله که داستان‌های چه کسی را روایت می‌کنیم، به کدام فرهنگ امتیاز قائل می‌شویم و کدام شکل از دانش را برای یادگیری رسمی نهادینه می‌کنیم، ناگزیر تحت تأثیر میراث استعمار غربی ماست.» این معلم پیشین ریاضیات هم‌اکنون یکی صدهای بلند در عرصه آموزش ریاضیات است و درباره تفاوت‌ها بین برنامه‌های درسی ریاضی در جهان مطالعه می‌کند. درحالی‌که ولز، اسکاتلند و ایرلند اعداد رومی را در برنامه‌های آموزشی خود لحاظ نمی‌کنند و ایالات متحده نیز هیچ الزام استانداردی در این خصوص ندارد، انگلیس می‌گوید که دانش‌آموزان باید قادر باشند اعداد رومی را تا ۱۰۰ بخوانند. از نظر بسیاری از ماه‌ها رقم MMXX (سال ۲۰۲۰ در سیستم عددنویسی رومی، به اجازه‌تان) چیز خاصی ندارد. اما ممکن است با فیبوناچی به خاطر الگوی مشهوری که به نام او نامیده‌شده کمی آشنا باشیم. دنباله بازگشتی که با ۱ شروع می‌شود و عدد بعدی‌اش حاصل جمع دو عدد قبلی است. (مثل ۱، ۱، ۲، ۳، ۵، ۸، و...)

دنباله فیبوناچی مطمئناً بحثی قابل‌توجه در ریاضیات است و در طبیعت با تکرار حیرت‌انگیزی دیده می‌شود. ما دنباله فیبوناچی را در شکل صدف‌های دریایی، ساقه‌های گیاهان، در مارپیچ‌های گل آفتاب‌گردان، در مخروط‌های کاج، در شاخ‌های حیوانات و در ترتیب جوانه‌های برگ روی یک ساقه و همچنین در قلمرو دیجیتال (علوم کامپیوتر و توالی‌یابی) می‌بینیم. الگوهای فیبوناچی اغلب به فرهنگ عامه نیز راه یافته. ما شاهد الگوهای فیبوناچی در ادبیات، فیلم و هنرهای تجسمی هستیم، در متن آهنگ‌ها با آن به‌عنوان بندهای برگردان سر می‌خوریم و حتا معماری از آن خالی نیست.

با این‌حال ماندگارترین میراث ریاضی لئوناردو دا پیزا چیزی است که به‌ندرت در مکاتب تدریس می‌شود. آن، داستانی است که تقریباً هزار سال پیش، زمانی که بیشتر جامعه مسیحیت غرب در تاریکی فکری به سر می‌بردند، در کاخ‌کتابخانه‌ای در بغداد آغاز شد. این، داستانی است که باید دیدگاه اروپامحوری ما در مورد ریاضیات را تغییر و دستاوردهای علمی جهان اسلام را در کانون توجه قرار دهد و دلیل اهمیت تمام‌نشده‌ی گنجینه‌های عددی عصر باستان باشد.

در هیأت «مولوی و آخند». این‌ها از جانبی اکثر مردان که تدمزاج و خشن‌اند، از جانبی هم، هیچ‌گونه آشنایی با روش‌های تدریس جدید، علم پیدا‌گوژی، روان‌شناسی ندارند. روح لطیف کودک که به‌عنوان انسان جدید وارد جامعه‌ی انسانی و از نوع خشن آن می‌شود، ناخواسته خشونت و پرخاش را یاد گرفته و در اعمال آن، درنگ نخواهد کرد. از سوی دیگر مواد آموزشی تعریف‌شده‌ی مشخصی برای تدریس کودکان در مدارس دینی و مساجد وجود ندارد و موادی هم اگر هست، از «فقه‌دهی بغدادی»، خواندن «قرآن»، «اصول دین» و چند قانون سخت و سخت دینی و مذهبی دیگر نخواهد عبور کرد. اما این مسأله به معنای مخالفت با آموزش‌های دینی و مذهبی نیست؛ بلکه روی سخن این است که هر علمی، در جای خودش آموزش داده شود و کودکان در کنار این‌که با تکنولوژی و علم جدید بشری در مکتب مجهز می‌شوند، جایی برای آموزش مسائل دینی و مذهبی در مسجد نیز هست که می‌توان در کنار آموزش علوم جدید بشری، به علوم دینی و مذهبی نیز پرداخت؛ ولی خلط مکان‌های آموزش و تحمیل کردن یکی بر دیگر، شکننده است. همان‌طوری که نمی‌شود موسیقی را در مکان‌های مقدسی مثل «مسجد» خواند و اصول و ضوابط دینی اجازه‌ی آنرا نمی‌دهد. آموزش جدید نیز، از خود اصول و ضوابطی دارد که در آموزش علم، فقط باید علم آموزش داده شود و نه ایدئولوژی‌ها و سلیقه‌ها.

پدید آمده‌اند. این سیستم‌ها ایده «ارزش مکانی» اعداد در ریاضیات را تقویت می‌کنند و به ما کمک می‌کنند تا نحوه‌ی کار اعداد را بهتر درک کنیم. به گفته باروگرین این سیستم‌ها نشان می‌دهند که «روش شمارش و عددنویسی غربی یگانه روش نبود. درک سیستم‌های مختلف عددنویسی یک ارزش واقعی دارد.» در عهد باستان وقتی تاجری می‌خواست «دو گوسفند» بنویسد، می‌توانست تصویری از دو گوسفند را بر روی خاک بکشد. اما اگر او می‌خواست «بیست گوسفند» بنویسد، کشیدن تصویر ۲۰ گوسفند غیرعملی بود. عددنویسی نشانه‌ای سیستمی است که در آن نمادهای عددی باهم جمع می‌شوند و یک مقدار را نشان می‌دهند، هم‌چنان‌که در مثال فوق رسم دو گوسفند برای نشان‌دادن مقدار آن است.

با این‌حال اعداد رومی با وجود معرفی سیستم خوارزمی که برای نشان‌دادن مقادیر به موقعیت اعداد و ارقام متکی است، به نوعی دوام آوردند. اعداد رومی همانند آثار برجسته‌ای که این اعداد بر روی‌شان نقش بسته است، بیشتر از عمر امپراتوری که این اعداد را به دنیا آورد، زنده مانده است و کسی نمی‌داند به طور قطعی بگوید که آیا این زنده‌ماندن از سر تصادف بود یا هدف.

امسال ۸۵۰مین سالگرد تولد فیبوناچی است. امسال همچنین می‌تواند لحظه‌ای باشد که به کار اعداد رومی پایان می‌دهد. در انگلستان از ترس این‌که مبدا دانش‌آموزان دیگر نتوانند زمان آنالوگ را به درستی بگویند، ابزارهای سنتی سنجش زمان جای خود را به ساعت‌های دیجیتال داده است که به راحتی خوانده می‌شوند. در برخی مناطق جهان حکومت‌ها دیگر از اعداد رومی در علائم راهنمایی و اسناد رسمی استفاده نمی‌کنند و هالیوود نیز دیگر از اعداد رومی برای نام‌گذاری دنباله‌های محصولات سینمایی استفاده نمی‌کند. «سوپربول»، مسابقه سالانه فوتبال آمریکایی قهرمانی لیگ فوتبال ملی، در ۵۰مین دور بازی‌هایش از این سیستم عددنویسی استفاده نکرد تا طرف‌داران بازی‌ها گیج نشوند.

اما روگردانی جهانی از اعداد رومی بی‌سواد ریاضیاتی فزاینده ما را در سایر جنبه‌های زندگی برجسته می‌کند. ناپدیدشدن اعداد رومی احتمالاً سیاست حاکم بر بحث‌های گسترده در مورد ریاضیات را آشکار می‌کند. «لوسی ریکروفت اسمیت»، سردبیر و

امید در دل مردم از سوی وزارت معارف شکل گرفته بود که قرار است ده سال آینده به‌عنوان دهه‌ی معارف نام‌گذاری شود و نصاب و نظام آموزشی، تغییراتی را شاهد باشد، اما با تغییر نظام سیاسی و وزیر جدید، این بار شاهد تغییرات دیگری هستیم.

وزارت معارف به‌عنوان نهاد بزرگ تصمیم‌گیرنده، باید در این فیصله و تصمیم خود، بازنگری کرده و عواقب و جوانب آن‌را بررسی جامعه‌شناسانه و روان‌شناسانه کند؛ زیرا طرف تصمیم، کودکان و نوجوانانی‌اند که یک تصمیم نادرست می‌تواند آن‌ها را به پرتگاه بزرگی بکشاند که عملاً نسل‌های گذشته، تجربه‌ی تلخ آن‌را داشته‌اند. کودکانی که در بین سنین ۷ تا ۱۰ قرار دارند، به لحاظ روحی و روانی، آسیب‌پذیرترین قشر بوده و از جانبی، ذهنی کاملاً آماده برای جذب مسائل جدید دارند؛ مسائلی که برای جهان جدید ۱۰ یا ۲۰ سال بعد آن‌ها راه‌گشا باشد و بتواند حداقل با به پای دیگران گام برنمی‌دارند، حداقل از آن‌ها عقب نمانند. زیرا جهانی که بیست سال بعد، آن‌ها در آن زندگی خواهند کرد، مثل جهان اکنون ما، تاریک و غبارآلود نخواهد بود. فضا و نظام آموزشی سنتی، آن هم در مسجد، شدیداً شکننده بوده که ما نسل‌نسل پس از جنگ، شاهد نظام سنتی و کهن مسجدها بوده‌ایم و حس کرده‌ایم و دیده‌ایم که هیچ دردی را در زندگی ما دوا نکرده است. نگذاریم که فرزندان ما، در رویاهای سوخته‌ی ما غرق شوند و آموزگاران

تحقیقات درباره «بیماری ناشناخته» که صدها نفر را در هند راهی بیمارستان کرد

نمی‌دانیم. این یک بیماری مرموز است و فقط با نتایج آزمایشها ممکن است علت بیماری مشخص شود.»

اما از سوی دیگر ناراسیمها راتو Narasimha Rao نماینده حزب حاکم بهاراتیا جاناتا در پارلمان هند به روزنامه نگاران محلی پیامکی فرستاده است و می‌گوید که در نتایج اولیه آزمایش خون این افراد که توسط انستیتو علوم پزشکی سراسری هند در شهر دهلی انجام شده، اغلب نمونه‌های خون حاوی نیکل، سرب و سایر فلزات سنگین بوده است.

بر اساس بیانیه وزارت سلامت و بهداشت هند و به دستور معاون رییس‌جمهور هند، کارشناسان سم شناسی با پزشکان شهر ایلورو که بیشترین موارد در آن دیده شده است، در تماس و همکاری هستند. حزب مخالف دولت تلگوگ دسام خواهان تحقیقات درباره علت این رویداد شده است و اصرار دارد که مسمومیت علت این بیماری مرموز بوده است.

به گفته مقامات محلی، کارشناسان سازمان بهداشت جهانی هم قرار است برای تحقیقات بیشتر به شهر ایلورو سفر کنند.

این در حالی است که هند با همه گیری بیماری کووید ۱۹ رو به روست و ایالت آندرا پردیش با بیش از ۸۰۰ هزار مبتلا به کووید ۱۹، رتبه سومین ایالت از نظر بالاترین میزان مبتلایان به کرونا را در هند دارد. شنبه و یکشنبه گذشته صدها نفر در این ایالت در بیمارستان بستری شدند. به گفته وزیر سلامت ایالت آندرا پردیش، آزمایش تشخیص کرونا همه این بیماران منفی بوده است و در نمونه خون این افراد هیچ شواهدی مبنی بر آلودگی ویروسی دیده نشده است.

وزیر بهداشت ایالت آندرا پردیش احتمال آلودگی در هوا یا آب این منطقه را رد کرد و می‌گوید: «پس از بازرسی مقامات رسمی از منطقه‌ای که مردم مریض شدند، احتمال آلودگی آب یا هوا را محتمل

به گزارش بی‌بی‌سی فارسی، یک نماینده حزب حاکم بهاراتیا جاناتا در پارلمان هند می‌گوید که در آزمایش خون اولیه افراد مقدار زیادی سرب و نیکل وجود داشته است.

پزشکان می‌گویند که افراد علائم متفاوتی از حالت تهوع تا تشنج و غش و بیهوشی دارند.

یک مقام بهداشتی در بیمارستان دولتی شهر ایلورو که بیشترین موارد در آن گزارش شده گفته که بیماران به خصوص کودکان «یک دفعه شروع می‌کنند به بالا آوردن و از سوزش چشم‌هایشان شکایت می‌کنند. در حالی که بعضی از آنها غش کرده و چندبار به حال تشنج افتاده‌اند»

به گفته مقامات رسمی تا کنون بیش از ۵۰۰ نفر به دلیل این علائم در بیمارستان بستری شدند که ۳۰۰ نفر از آنها مرخص شدند و ۱۹ نفر از آنها برای معالجات بیشتر به بیمارستان‌هایی در ایالت‌های دیگر هند منتقل شدند.

اطلاعات روز: دولت هند یک گروه متخصص از پزشکان را به آندرا پردیش در جنوب این کشور فرستاد تا درباره «بیماری ناشناخته‌ای» که تا کنون صدها نفر را راهی بیمارستان کرده است، تحقیق کنند. یکی از افرادی که این علائم را داشته، جان باخته است.

بایدن یک جنرال بازنشسته امریکایی- آفریقایی را نامزد تصدی سمت وزیر دفاع می‌کند

طرف‌های قرارداد با پنتاگون است و میلیاردها دلار سلاح می‌فروشد.

او همچنین طرف مشورت شرکت مشاوران وست‌اکس است که در حال حاضر شماری از اعضای کابینه جو بایدن، از جمله آنتونی بلینکن وزیر خارجه پیشنهادی و اوریل هینس، نامزد مدیر اطلاعات ملی، عضو این تشکیلات هستند.

نیروی نظامی را برعهده می‌گیرد که حدود ۱۶ درصد آن‌ها سپاهپوست هستند.

آستین در این سمت با چالش‌هایی روبرو خواهد بود. نخست این‌که نامزدهای سمت وزارت دفاع صرفاً باید غیرنظامی باشند. ثانیاً، او با صنایع نظامی ایالات متحده پیوند دارد. آستین پس از بازنشستگی در سال ۲۰۱۶ عضو هیات مدیره شرکت رایتون تکنولوژی شد که از بزرگترین

سال پس از بازنشستگی عهده‌دار این سمت شوند. در این قانون آمده است که وزیر دفاع امریکا باید غیرنظامی باشد. تاکنون دو نفر از این قانون مستثنی شده‌اند که آخرین آن جیمز متیس، نخستین وزیر دفاع دونالد ترامپ در سال ۲۰۱۷ بود.

لوید آستین که فارغ‌التحصیل آکادمی نظامی وست‌پوینت است به مدت چهار دهه در ارتش امریکا خدمت کرده و مأموریت‌های مختلفی را برعهده داشته است.

او در ماه مارس ۲۰۰۳ فرمانده لشکر سوم توپخانه بود که در زمان جنگ دوم خلیج فارس از خاک کویت وارد بغداد شد.

آقای لوید از اواخر سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۵ در افغانستان فرماندهی نیروهای واکنش سریع مشترک ۱۸۰ را برعهده داشت.

او در سال ۲۰۱۰ به فرماندهی نیروهای امریکایی در عراق منصوب شد و دو سال بعد به ریاست ستاد فرماندهی ارتش امریکا رسید که عملیات‌های پنتاگون در خاورمیانه و افغانستان را هدایت می‌کند. در این مقام او توانست اعتماد جو بایدن را جلب کند که آن زمان معاون رییس‌جمهوری امریکا بود.

اگر سنای امریکا نامزدی آقای آستین برای سمت وزارت دفاع را تایید کند، او فرماندهی یک میلیون و ۲۰۰ هزار

اطلاعات روز: جو بایدن، رییس‌جمهوری منتخب امریکا، لوید آستین را به عنوان وزیر دفاع دولت خود انتخاب می‌کند. او نخستین امریکایی آفریقایی‌تبار خواهد بود که وزیر دفاع ایالات متحده می‌شود.

به گزارش رادیو فردا، آقای آستین از فرماندهان نیروهای امریکایی هنگام ورود ارتش این کشور به بغداد در سال ۲۰۰۳ بود و تا مقام ریاست ستاد فرماندهی ارتش امریکا هم ترقی کرد.

این جنرال ۶۷ ساله چهار ستاره که بازنشسته شده است توانسته میشل فلورنی، معاون سابق وزارت دفاع، را که نامزد اصلی این سمت بود از دور خارج کند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، آقای بایدن تحت فشار است که از اقلیت‌های نژادی افراد بیشتری را وارد کابینه خود کند.

پس از آن که رییس‌جمهوری منتخب روز دوشنبه اعلام کرد نامزد خود برای وزارت دفاع را انتخاب کرده و قرار است روز جمعه معرفی شود، شبکه تلویزیونی سی‌ان‌ان، پولیتیکو و روزنامه نیویورک تایمز به نقل از منابع ناشناس خبر دادند که جنرال لوید آستین برای این سمت انتخاب شده است. سنای امریکا باید نامزد پیشنهادی برای تصدی سمت وزیر دفاع را تایید کند. او همچنین باید به طور خاص از این قانون مستثنی شود که افسران نظامی نمی‌توانند تا هفت

«شورش نان» در بیروت از ترس قطع یارانه کالاهای اساسی

یارانه» و «هشتگ-لبنان» بالاترین ترند در توئیتر در لبنان بودند.

تاکنون بانک مرکزی لبنان ارز را با نرخ مطلوبی در اختیار واردکنندگان کالاهای اساسی، از جمله آرد و سوخت، قرار داده است. این در حالی است که طی بحران اقتصادی درازمدت، ارزش پوند لبنان همچنان در حال کاهش بوده است.

در سال‌های اخیر، دهها هزار نفر در کشور به سمت خط فقر رانده شده‌اند؛ قشری که حالا به دلیل شیوع ویروس کرونا هم بشدت آسیب دیده است.

در ماه اوت گذشته، پس از انفجار مهیبی که در بندر بیروت بیش از ۲۰۰ کشته و هزاران مجروح بجا گذاشت، هزاران معترض به وزارتخانه‌های دولتی در بیروت یورش بردند.

بسیاری از لبنانی‌ها از ناکارآمدی و قصور مقامات در جلوگیری از این انفجار خشمگین بودند. بیش از دو هزار تن نیترات آمونیوم در انباری در بندر بیروت ذخیره شده بود؛ این مواد شش سال پیش از یک کشتی کشف و ضبط شد، اما هرگز از بندر به جایی دیگر منتقل نشد.

کمی پس از آن حادثه، دولت مجبور به استعفا شد.

اطلاعات روز: در لبنان گزارش‌هایی مبنی بر قطع یارانه دولت برای برخی کالاهای اساسی باعث شده است تا برخی از مردم در اعتراض جاده‌های بیروت، پایتخت، را مسدود کنند.

به نقل از بی‌بی‌سی فارسی، تظاهرکنندگان حلقه‌های لاستیک را در مرکز شهر سوزاندند، و عده‌ای هم تلاش کردند که خود را به ساختمان مجلس برسانند.

پیشتر، رییس بانک مرکزی کشور گفته بود که یارانه آرد، سوخت و دارو نمی‌تواند بیش از دو ماه دیگر ادامه پیدا کند.

آژانس‌های سازمان ملل نسبت به فاجعه اجتماعی برای فقیرترین خانوارها در این کشور هشدار داده‌اند.

دیروز دوشنبه، هشتگ‌های «هشتگ-حذف-

سیل در ایران ۹ کشته بر جا گذاشت

آنها که از دست مسئولان عصبانی هستند، اعتقاد دارند که این سیل در ماهشهر، بندر امام و اهواز قابل پیشگیری بوده اما بودجه‌ای که اختصاص یافته به خوبی خرج نشده است.

در واکنش، سخنگوی وزارت کشور از درخواست این وزارتخانه از سازمان برنامه و بودجه برای جبران سیل استان خوزستان خبر داد.

روز گذشته نیز اسماعیل نجار، رییس سازمان مدیریت بحران ایران گفت «برای مقابله با بلایای طبیعی سال گذشته پنج هزار و ۸۴ میلیارد تومان اعتبار پیشنهاد شد که حدود ۳۰۰ میلیارد تومان در قانون بودجه منظور شده و تا کنون نیز هیچ مبلغی در اختیار دستگاه‌های اجرایی استان خوزستان قرار نگرفته است.»

به گفته آقای نجار «بر اساس هشدارهای سازمان هواشناسی آماده باش دستگاه‌های اجرایی در استان خوزستان انجام شده، اما با توجه به اینکه اهواز فاقد نهر آب است و شبکه فاضلاب آن نیز بسیار فرسوده شده، باید آبگرفتگی‌ها در این شهر با استفاده از پمپ تخلیه شود.»

محمدباقر محمدی، معاون عملیات سازمان امداد و نجات هلال احمر ایران گفته بود در استان خوزستان ۱۵ شهر درگیر سیل و آبگرفتگی شدند.

اطلاعات روز: مجتبی خالدي، سخنگوی سازمان اورژانس کشور از مرگ ۹ تن در سیل سه استان خبر داد.

بیشترین آمار کشته‌شدگان در هرمزگان گزارش شده است. تا کنون شش نفر در این استان جان خود را از دست داده‌اند.

به گزارش بی‌بی‌سی فارسی، مجتبی خالدي گفت «طی ۴۸ ساعت گذشته استان‌های کرمان، فارس، گیلان، سیستان و بلوچستان، بوشهر و هرمزگان درگیر سیل و آبگرفتگی بودند.»

پیشتر نیز بارندگی شدید و بالا آمدن آب در خوزستان خسارت فراوانی بر جا گذاشت. در برخی شهرها این استان سیلاب و فاضلاب به داخل خانه‌های مردم آمد. این وضعیت انتقاد شدید شهروندان سیل‌زده خوزستان را به دنبال داشت.

• صاحب امتیاز و مدیرمسئول: ذکی دریابی zaki.daryabi2@gmail.com

• سردبیر چاپی: م. علی جاوید مالکی ۰۷۰۲۲۷۷۵۰۶

• سردبیر آنلاین: الباس نواندیش

• گزارش‌گران و خبرنگاران: ابودر ملک‌نژاد، جلیل رونق، خادم‌حسین کریمی، سهراب سروش، عابرسایگان، عبدالواحد حیدری، عصمت‌الله سروش، لطف‌علی سلطانی، لیاقت لایق، هادی خوشنویس و واجد روحانی

• مترجم: جلیل پژواک

• ویراستار: شیر مهربار

• صفحه‌آرا: رضا مظفری

• ارتباطات و روابط عمومی: محمدحسین جویا

mjoya.dailyetilaatroz@gmail.com

شماره تماس: ۰۷۹۷۴۳۵۷۷۷ - ۰۷۶۷۱۵۲۰۶۲

• ایمیل: dailyetilaatroz@gmail.com

• آدرس: کابل، کارته‌سه شماره تماس: ۰۷۲۹۱۱۹۵۵۱ - ۰۲۰۲۵۰۰۱۸۷ توزیع: کانون فرهنگی زنگ صبح ۰۷۴۴۰۲۱۹۵۲

خبرهای کوتاه

دشان:

ژیرو از بهترین مهاجمان جهان است

سرمری تیم ملی فوتبال فرانسه تاکید کرد که تیمش بیشترین شانس را برای حضور در جام جهانی ۲۰۲۲ قطر دارد. او به ستایش از ژيرو پرداخت.

به نقل از اکیپ، تیم ملی فوتبال فرانسه در انتخابی جام جهانی ۲۰۲۲ با تیم‌های اوکراین، فنلاند، بوسنی و قزاقستان هم‌گروه است.

دشان درباره گروهی که تیمش در آن قرار دارد، گفت: فرانسه بیش‌ترین شانس را برای صدرنشینی در این گروه و صعود به جام جهانی ۲۰۲۲ قطر دارد اما نباید بیش از حد مغرور شویم. درست است که روی کاغذ ما قوی‌ترین تیم هستیم اما حریفان را دست کم نمی‌گیریم و با نهایت تمرکز و انگیزه در هر دیداری به میدان می‌رویم.

او ادامه داد: اوکراین و فنلاند تیم‌های خوبی هستند و بوسنی هم نشان داده که حریف خوبی است اما ما به دنبال صدرنشینی و صعود به عنوان تیم نخست هستیم.

دشان درباره درخشش اولیویه ژيرو با پیراهن چلسی گفت: ژيرو همواره مورد انتقاد قرار می‌گیرد که بعضی از این انتقادها ظالمانه هستند. او از نظر شخصیتی بسیار قوی است و همواره تلاش می‌کند تا بهترین عملکرد را داشته باشد. ژيرو حتی زمانی که گل نمی‌زند هم مفید ظاهر می‌شود. او اکنون در چلسی به روزهای اوج برگشته است و امیدوارم که هم‌چنان زیر نظر لمپارد خوب ظاهر شود. او از بهترین مهاجمان جهان است.

یواخیم لوو:

بیش‌ترین شانس را برای صعود داریم

سرمری تیم ملی فوتبال آلمان از گروهی که تیمش در آن قرار دارد ابراز رضایت و تاکید کرد که بیش‌ترین شانس را برای صدرنشینی و حضور در جام جهانی ۲۰۲۲ دارند.

به نقل از کیکر، قرعه‌کشی انتخابی جام جهانی ۲۰۲۲ قطر در قاره اروپا انجام شد و تیم ملی فوتبال آلمان با تیم‌های رومانی، ایسلند، مقدونیه، ارمنستان و لیخنشتاین هم‌گروه شد. یواخیم لوو درباره این گروه گفت: بدون شک ما بیش‌ترین شانس را برای صدرنشینی و صعود به عنوان تیم اول داریم. هدف ما صدرنشینی است. در گروه جالبی قرار داریم و بازی‌های هیجان‌انگیزی پیش رو داریم.

او ادامه داد: رومانی تیم بسیار خوبی است و بازیکنان خوبی در اختیار دارد. ایسلند بسیار منظم و تاکتیکی است و فوتبال هجومی را به نمایش می‌گذارد اما ما در هر حالتی به دنبال صدرنشینی از گروه خود هستیم.

یواخیم لوو به خاطر نتایج ناامید کننده اخیر ژرمن‌ها با انتقادهای زیادی مواجه شده با این حال فدراسیون فوتبال آلمان هم‌چنان به او اعتماد دارد. او از سال ۲۰۰۶ هدایت تیم ملی فوتبال آلمان را برعهده دارد.

فقط به صعود فکر می‌کنیم. شما می‌توانید هر طور دوست دارید فکر کنید و نتیجه بگیرید. ما کارمان را انجام می‌دهیم.»

اخراج در صورت شکست: «باشگاه هر کاری که صلاح بداند انجام خواهد داد و من فقط تمرکز روی بازی است. واقعیت این است که به این مساله فکر نمی‌کنم.»

رنال قدرتش را ثابت می‌کند

زیدان: مطمئن باشید به لیگ اروپا نمی‌رویم

را دارد. می‌دانیم که اگر ببریم، تیم اول گروه خواهیم شد. همه بازی‌ها حساس هستند و این را قبلا هم گفته‌ام. بازی امشب فرصت خوبی است تا نشان دهیم چه تیم خوبی هستیم.»

اثبات ارزش‌ها به عنوان مربی: «وارد این قضایا نمی‌شوم. برای من مهم فقط پیروزی در بازی امشب است نه اینکه خودم را ثابت کنم. قدرت شکست حریف را داریم و روی همین نیز تمرکز کرده‌ام.»

مقصر احتمالی حذف: «به این موضوع فکر نکرده و نمی‌کنم. می‌خواهیم بازی بزرگی انجام دهیم و می‌دانیم که کار دشواری پیش رو داریم. من همیشه مثبت فکر می‌کنم و تمرکز روی پیروزی است. هر کاری برای برد خواهیم کرد.»

رفتن رنال به لیگ اروپا: «من و بازیکنانم

زیدان نه به اخراج احتمالی فکر می‌کند و نه به حذف از لیگ قهرمانان و رفتن به لیگ اروپا؛ او به شکست گلاباخ ایمان دارد.

به عقیده بسیاری رنال دشوارترین بازی فصل خود را امشب انجام خواهد داد. بازی برابر گلاباخ که شکست در آن به منزله حذف از لیگ قهرمانان و چه بسا رفتن به لیگ اروپا خواهد بود که برای رنال حکم یک تحقیر تاریخی را دارد. رنال در صورت برد به عنوان تیم اول صعود می‌کند و با تساوی نیز شانس صعود خواهد داشت به شرطی که اینتر هم از سد شاختر عبور کند.

زین الدین زیدان سرمری رنال در نشست خبری این بازی گفت: «بازی امشب بسیار مهم است و بله؛ حکم فینال

مورینیو: مالکیت توپ مساله فیلسوفان است نه من

توپ، کار فیلسوفان است.»

مورینیو در دفاع از سبک بازی تیمش گفت: «داستان حفظ مالکیت توپ بیشتر به درد فیلسوفان ورزش می‌خورد تا من. تا حالا هیچکس ندیده که من بگویم بازی را باختم ولی مالکیت توپ را در اختیار داشتیم.»

داشت ولی با نتیجه ۲-۰ پیروز شد تا موقعیتش در صدر جدول لیگ برتر را تثبیت کند.

ژوزه مورینیو به انتقادات از سبک بازی تیمش در این بازی و تکیه بیش از حد به استفاده از ضد حمله پاسخ داد و به کنایه گفت «تکیه بر حفظ مالکیت

ژوزه مورینیو از فلسفه بازی مبتنی بر ضدحمله تیمش در مقابل آرسنال که به پیروزی ۲-۰ منجر شد دفاع کرد.

تاتنهام با هدایت ژوزه مورینیو روز یکشنبه در دربی شمال لندن به مصاف آرسنال رفت و با اینکه در جریان بازی تنها ۵ درصد مالکیت توپ را در اختیار

رقابت های فوتبال در قاره آسیا هنوز از لحاظ کیفیت با اروپا فاصله زیادی دارد اما آسیا همیشه استعدادها و نماینده های ویژه ای را در قاره سبز داشته است.

نام های زیادی در دهه های اخیر از آسیا به فوتبال اروپا رفته و درخشیده اند اما در این عصر بیشتر از هر زمان دیگری بازیکن آسیایی در فوتبال اروپا بازی می کنند. آن هایی که نمایش خوبی داشته اند الان بازیکنانی گرانقیمت هستند. در اینجا نگاهی داریم به ۱۰ بازیکن گرانقیمت حال حاضر فوتبال آسیا:

۱۰- تاکوی مینامینو - ۱۰ میلیون یورو

نام تاکومی مینامینو زمانی که هنوز در باشگاه اتریشی آر بی سالزبورگ بازی می کرد مطرح شد. او در این باشگاه رکورد ۶۴ گل و ۴۴ پاس گل را در ۱۹۹ مسابقه به نام خودش ثبت کرد. این بازیکن جاپانی همچنین توانست در ۵ فصل ۱۱ جام به دست بیاورد. او اکنون عضو غول های لیگ برتر، لیورپول است و قیمتش ۱۰ میلیون یورو است.

۹- مهدی طارمی (۱۰ میلیون یورو)

طارمی اولین بار در سال ۲۰۱۹ در اروپا بازی کرد. در آن زمان او در ریوآوه بازی می کرد و با این باشگاه پرتگالی موفق شد ۲۱ گل و ۵ پاس گل را در ۳۷ مسابقه به نام خودش ثبت کند و یکی از بهترین های لیگ پرتگال نام گرفت. این ستاره تیم ملی ایران در تابستان به پورتو رفت و اگر چه هنوز جایگاه اصلی اش را در ترکیب به طور ثابت پیدا نکرده اما در حال حاضر ۱۰ میلیون یورو ارزش دارد.

۸- شویا ناکاجیما (۱۲ میلیون یورو)

ناکاجیما هافبک تهاجمی جاپانی فوتبالش در اروپا را با تیم پورتیمونزه در پرتگال و از سال ۲۰۱۷ آغاز کرد. پس از یک فصل و نیم بازی در این تیم این بازیکن ۲۶

ساله در فبروری ۲۰۱۹ توسط باشگاه قطری الدحیل پیوست. او چندماه به پورتو بازگشت و اکنون ۱۲ میلیون ارزش دارد.

۷- هوانگ هی چان (۱۵ میلیون یورو)

هوانگ هی چان بهترین عملکرد خود را فصل گذشته در سالزبورگ اتریش سپری کرد. او فصل گذشته در ۴۰ مسابقه ۱۶ گل و ۲۲ پاس را به نام خودش ثبت کرد. این مهاجم ۲۴ ساله اهل کره جنوبی در حالی که با ۹ میلیون یورو به سالزبورگ پیوست توانسته در این مدت ارزش خود را به ۱۵ میلیون یورو برساند.

۶- دایچی کامادا (۶ میلیون یورو)

کامادا در حال حاضر یکی از با استعداد لژیونرهای فوتبال جاپان است. او پس از اینکه در لیگ کشورش عملکرد خوبی داشت به لیگ بلجیم رفت و در حال حاضر در اینتراخت فرانکفورت آلمان بازی می کند. این بازیکن ۲۴ ساله تاکنون در ۶۳ مسابقه ۱۲ گل و ۱۵ پاس گل را ثبت کرده است. کامادا در حال حاضر ۱۶ میلیون یورو ارزش دارد.

۵- تاکهپرو تامیاسو (۱۸ میلیون یورو)

تومیاسو در حال حاضر در ایتالیا و باشگاه بولونیا بازی می کند. او فصل گذشته و به محض ورودش به تیم بازی های خوبی انجام داد و توانست جایگاه اصلی اش را در تیم به دست بیاورد. این بازیکن در حال حاضر ۱۸ میلیون یورو ارزش دارد. با شروع فصل جدید رقابت های سری آ در ایتالیا جایگاه او در قلب دفاع بولونیا خدشه ناپذیر است. او در تمام ۱۰ بازی این تیم در لیگ ایتالیا به طور کامل بازی کرده است.

۴- لی کانگ این (۲۰ میلیون یورو)

کانگ این در حال حاضر ۱۹ سال سن دارد اما در این فصل توانسته جایگاه اصلی را در ترکیب والنسیا به دست بیاورد. او

سون، سردار و طارمی چند می‌ارزند؟

۱۰ بازیکن گرانقیمت فوتبال آسیا

۲- تاکفوسا کوبو (۳۰ میلیون یورو)

تاکفوسا کوبو از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۵ به مدت ۴ فصل در آکادمی بارسلونا، لاماسیا تحصیل کرد. پس از بازگشت به کشورش و بازی در تیم های جاپانی در تصمیم جالب در سال ۲۰۱۹ به رنال مادرید پیوست. با این وجود او در این دو فصل به مایورکا و وپارنل قرض داده شد. با وجود اینکه فقط ۱۹ ساله است توانسته در ترکیب وپارنل بازی کند و این باعث شده او در حال حاضر ۳۰ میلیون یورو قیمت داشته باشد.

۳- سردار آزمون (۲۰ میلیون یورو)

سردار آزمون علاوه بر بازی در باشگاه سپاهان در ایران، از سال ۲۰۱۳ فقط در رقابت های لیگ روسیه حضور داشته است. او در این مدت در روبین کازان، روستوف و سپس زینت سن پترزبورگ بازی کرده است. سردار در آخرین باشگاه خود بهترین نمایشش را داشته به طوری که در ۷۱ مسابقه توانسته ۴۲ گل بزند و ۱۸ پاس گل هم بدهد. آزمون در حال حاضر ۲۰ میلیون یورو ارزش دارد.

در ابتدای این فصل ۹ بازی انجام داده و ۳ پاس گل هم در لالیگا داده است. این بازیکن اهل کوریای جنوبی از سال ۲۰۱۱ در عضویت تیم والنسیا بوده است. در آن زمان او در آکادمی این باشگاه بازی می کرد و توانست به تیم زیر ۱۹ ساله های والنسیا برسد و سپس به تیم بزرگسالان اصلی راه پیدا کرد. لی در حال حاضر ۲۰ میلیون یورو ارزش دارد.

۱- سون هیونگ مین (۷۵ میلیون یورو)

گرانترین بازیکن آسیایی حال حاضر با فاصله ای زیاد هیونگ مین بازیکن کره ای تاتنهام است. این بازیکن ۲۸ ساله در خط حمله اسپرز یک مهره کلیدی است. او در ابتدای این فصل در ۱۷ مسابقه ۱۳ گل و ۶ پاس گل را به نام خودش ثبت کرد و بی جهت نیست که ارزشش در حال حاضر ۷۵ میلیون یورو برآورد شده است.

هر روز روزنامه اطلاعات روز را پشت در منزلتان دریافت کنید

Subscribe to Daily Etilaat Roz

6 Months

120\$ USD

Annual

200\$ USD

برای ادارات دولتی و شرکت‌ها

۴۰۰۰ افغانی

شش ماهه

۷۰۰۰ افغانی

یک ساله

قیمت: ۲۰ افغانی

یادداشت: تنها یادداشت روز دیدگاه رسمی اطلاعات روز می‌باشد. مسئولیت سایر نوشته‌ها به نویسندگان آن بر می‌گردد.

سه روز قبل از ترک قدرت از سوی چارلز تیلور، نمونه‌ی روشن از برخورد ناعادلانه نسبت به مذاکرات، در غنا بود. اما در این مذاکرات از قبل تصمیم گرفته شده بود که موضوع عفو عمومی را باز بگذارند و در عوض به جستجوی حقیقت بپردازند.

۷. انتخاب بی‌طرفانه نمایندگان جامعه مدنی یک اصل است

در مذاکرات صلح، باید در انتخاب افراد دور میز مذاکره دقت شود تا از حضور نمایندگان که برای یک جانب لابی می‌کنند و یا در کل قدرت لابی کردن را ندارند، جلوگیری شود. پرونده لیبریا نشان می‌دهد که حضور نمایندگان جامعه مدنی می‌تواند نقشی قدرتمند و متعادل کننده داشته باشد، زیرا که سازمان‌های جامعه مدنی عنصری از اضطراب و نیرومندی در مذاکرات بودند و به‌گونه‌ی مداوم از کشتار روزانه مردم یادآوری می‌کردند.

در حالی که نمایندگان جامعه مدنی مطمئناً به هر آن چیزی که امیدوار بودند نرسیدند، تأثیر آن‌ها را می‌توان در تعیین شرایط بحث و فشار مداوم آن‌ها برای پایان دادن به جنگ در اسرع وقت، دید. آن‌ها با احزاب سیاسی همکاری کردند تا صدای بی‌طرف در روند دادرسی را بلند کنند.

بنا بر همین دلیل انتخاب نمایندگان جامعه مدنی نباید فقط توسط یک طرف مذاکره صورت بگیرد، بلکه باید از طریق روندی انجام شود که به‌طور عادلانه دامنه دیدگاه‌های جامعه مدنی ملی را در بر بگیرد.

۸. دو جانب اصلی باید سرمایه‌گذاری در مذاکرات را جدی بگیرند

ایالات متحده در هر مقطع از مذاکرات آکرا یک یا دو نفر نماینده داشت. این نمایندگان هر ماه تبدیل می‌شدند، زیرا هر شخص باید برای رسیدگی به مشاغل دیگر، به واشنگتن برگردانده می‌شد. با ادامه مذاکرات، حضور نمایندگان واشنگتن بسیار کم شده بود در حالی که با نهایی شدن توافق نامه صلح، کنگره ایالات متحده بلافاصله نزدیک به نیم میلیارد دلار هم برای اجرای توافق نامه، هم برای نیروهای صلح حافظ سازمان ملل و هم برای سایر اقدامات عملیاتی اختصاص داد. در وزارت امور خارجه، جلسات لیبریا از چهار نفری که در طی سال‌های گذشته بیش‌ترین پیگیری لیبریا را داشتند، به یک اتاق پر از افراد علاقه‌مند تبدیل شد.

اکثر شرکت‌کنندگان بین‌المللی دیگر نیز تنها نماینده کشور یا سازمان خود بودند. کسی که به‌عنوان طراح اصلی توافق نامه کار می‌کرد، کم‌تر از دفتر مرکزی خود پشتیبانی می‌کرد و در درجه اول از طریق گزارش‌های منظم ایمیل، ارتباط برقرار می‌کرد. وی پیشنهاد داد که یک شخص دوم یا سوم در تیمش بتواند اطلاعات ارزشمندی در زمینه مسائل قانونی، سابقه و سیاست ارائه دهد.

با توجه به سرمایه‌گذاری عظیم مالی و سیاسی که طی سال‌های زیادی پس از امضای توافق نامه برای اجرای آن صورت می‌گیرد، مذاکراتی که منجر به توافق می‌شود نیز باید مورد توجه قرار گیرد. تجربه لیبریا فاقد این توجه بود، چون تعداد پرسنلی که توسط کشورهای مهم و برخی از نهادهای بین‌دولتی به‌گفت‌وگوها گماشته شده بودند، کافی نبود. چنین افرادی می‌توانند نقش مهم در تهیه، مشاوره در مورد واقعیت‌های قابل اجرا، فشار بر استفاده اصطلاحات منصفانه و عادلانه و راهنمایی در مورد قوانین بین‌المللی مربوطه داشته باشند.

افزایش سرمایه‌گذاری در روند مذاکرات، به‌ویژه در پرسنل متخصص در بحث‌ها، به خوبی در مذاکرات کمک می‌کند تا منجر به یک چارچوب بسیار قوی‌تر برای اجرا شود.

۹. بودجه منبع مهم تأثیرگذاری بر مذاکرات است

با متوقف شدن پول‌های کمی، گفت‌وگوهای صلح لیبریا هم به پایان رسید. سرمایه‌گذاران روند صلح لیبریا پس از هفتادوپنجاه روز تماشای زندگی مجلل نمایندگان دو طرف، همراه با رهبری سیاسی آفریقای غربی، به‌طور یک‌جانبه تصمیم گرفتند که مهلت امضای قرارداد را برای چند روز بعد تعیین کنند.

در این زمان، طرفین به اندازه کافی به جایی رسیده بودند که بتوانند در همه موارد توافق کنند و تعیین ضرب‌الاجل از سوی سرمایه‌گذاران، یک پایان اجباری و در عین حال ضروری بود. پرسشی که هنوز حل نشده بود، مربوط به تشکیل حکومت انتقالی بود. احزاب و طرف‌های مذاکره صلح لیبریا فقط در ۴۸ ساعت سیستمی را برای انتخاب رییس دولت موقت ایجاد کردند، طرح انتخاباتی را که شامل مشارکت جامعه مدنی بود، ریختند و در مورد نامزد نهایی نیز تصمیم گرفتند.

با توجه به آنچه در لیبریا اتفاق افتاد، قدرت کیسه پول باید کنترل شود. کسانی که مایل به تهیه بودجه برای مذاکرات هستند نیز تا حد زیادی تعیین می‌کنند که چه کسی و چه تعدادی می‌توانند در آن شرکت کنند.

رهبر جنبش لیبریا متحد برای آشتی و دموکراسی در حال امضای توافق‌نامه صلح جامع لیبریا. عکس از AFP

۹ درس از روند صلح لیبریا

در مذاکرات صلح، باید در انتخاب افراد دور میز مذاکره دقت شود تا از حضور نمایندگان که برای یک جانب لابی می‌کنند و یا در کل قدرت لابی کردن را ندارند، جلوگیری شود. پرونده لیبریا نشان می‌دهد که حضور نمایندگان جامعه مدنی می‌تواند نقشی قدرتمند و متعادل کننده داشته باشد، زیرا که سازمان‌های جامعه مدنی عنصری از اضطراب و نیرومندی در مذاکرات بودند و به‌گونه‌ی مداوم از کشتار روزانه مردم یادآوری می‌کردند.

دقیق کمیسیون برای انجام مراحل بعدی تدوین و مشاوره این امکان را فراهم می‌کرد تا یک حکم محکم که هرگونه عفو برای جرایم جدی بین‌المللی را به صراحت ممنوع می‌کند، ساختن زبان کمیسیون حقیقت‌یاب می‌تواند مشکل باشد.

ترجیح داده می‌شود که مراحل بعدی مشاوره و تهیه دقیق نقشه، فقط با شرایط مشخص شده در توافق، صورت گیرد. این امر در مورد سایر مکانیزم‌های عدالت مانند جبران خسارت یا خلع سلاح، نیز صادق است. اگر طرف‌های درگیر مایل باشند در مورد برخی از جنبه‌های عدالت سکوت کنند، یا حداقل فضای قابل توجه برای مانور باقی بگذارند، زمان بیشتر برای مشاوره در آینده را فراهم می‌کنند.

۵. **جلوگیری از تشدید خشونت برای امتیازطلبی**
در حالت ایده‌آل، شروع مذاکرات صلح، باید دست‌کم به آتش‌بس موقت منجر شود. در لیبریا جناح‌ها سخت تلاش کردند تا در مورد آتش‌بس زود هنگام به توافق برسند، اما آتش‌بس برقرار نشد. در هر درگیری برای طرفین متخاصم غیر معمول نیست که از جبهه جنگ برای به دست آوردن امتیازات بیشتر در میز صلح، استفاده کنند، اما با پیشرفت‌های تکنیکی، شورشیان ممکن است این قدرت را به سطوح جدید برسانند.

باید یک میانجی باشد تا برای جلوگیری از گروگان گرفتن گفت‌وگوها توسط حملات تهدیدآمیز یا واقعی در صحنه جنگ، تلاش کند. در جایی که این حملات علیه غیرنظامیان باشد، این مسأله بلافاصله پرسش‌های مربوط به ارتکاب جنایات جنگی را با راهنمایی و شاید دخالت مستقیم افراد که همزمان در مذاکرات صلح هستند، ایجاد کند.

برای جلوگیری از این چالش‌ها بهتر است برای طرف‌های درگیر روشن شود که درگیری‌های مداوم پس از آغاز مذاکره، غیرقابل قبول است. اگر ارتباط مستقیم بین مذاکرات و سواستفاده‌های مداوم در میدان جنگ وجود داشته باشد، باید مستقیماً با طرف‌های مذاکره مطرح شود.

۶. **از سیاست‌گذاری یک جانبه جلوگیری شود**
به‌طور معمول کنفرانس صلح یا مذاکرات رسمی در خارج از کشور محل جنگ یا درگیری، برگزار می‌شود. تا آنجا که ممکن است، میانجی باید توجه خود نسبت به تحولات کشور را حفظ کرده و از هرگونه حرکت پیش‌رو در مورد موضوعات سیاسی که برای گفت‌وگو و توافق در مذاکرات برنامه ریزی شده است، جلوگیری کند.

تلاش دولت لیبریا برای تصویب «قانون عفو عمومی» تنها

طول کشید.

۳. تأثیرات کیفرخواست بین‌المللی

یک حرکت جسورانه مانند متهم کردن یک رهبر سیاسی احتمالاً از طریق روش‌های غیرمنتظره بر مذاکرات تأثیر می‌گذارد. برخی از تأثیرات ممکن است به‌گونه‌ی غیرمنتظره مثبت باشد. برای کسانی که دست‌یابی به یک توافق پایدار در زمان کوتاه اولویت دارد، ارزیابی همه این پویایی‌ها و استقبال و تلاش برای تقویت کمک‌های اتفاقی مهم است. غالباً این ترس وجود دارد که کیفرخواست یا اقدامات دیگری برای تحقیق و تعقیب بازبگراگان اصلی فقط به احتمال گفت‌وگوها یا احتمال ترغیب متهمان به قطع جنگ آسیب برساند. کیفرخواست توسط یک دادگاه بین‌المللی به‌ویژه در درس‌آفرین تلقی می‌شود زیرا مقامات ملی از صلاحیت چنین دادگاهی، قدرت صدور مصونیت یا عفو را ندارند. اگر گزینه بدیل زندان است، چرا کسی مبارزه را رها می‌کند؟ ترس‌های مشابه دیگر نیز در زمینه لیبریا وجود داشت. علاوه بر نگرانی از این‌که کیفرخواست تیلور اخراج وی از ریاست جمهوری را دشوارتر می‌کرد، احتمال داشت این کیفرخواست شورشیان را برای آغاز حمله تحریک کرده و باعث مرگ تعدادی دیگر می‌شد.

با این حال، تجربه نشان داده است که کیفرخواست مذاکرات را بسیار تقویت کرد و امکان تغییر واقعی و پایان جنگ را فراهم کرد، چون تیلور از ایفای نقش موثر در دولت‌های آینده برکنار شد.

۴. پرسش‌گری و پاسخ‌گویی به‌مثابه رویکرد بهینه

بسیاری از توافق‌نامه‌های صلح در سال‌های اخیر برخی از پرسش‌های اساسی راجع به عدالت، پاسخ‌گویی مقامات و حاکمیت قانون را باز گذاشته است. در سکوت قرار دادن این مسائل ممکن است دارای مزایای خاصی باشد. در مورد لیبریا طرف‌های مذاکره مشتاق بودند که پیشنهاد دادگاه جنایات جنگی را متوقف کنند. اگرچه برخی به عفو عمومی علاقه‌مند بودند، اما برای اطمینان از بیان مطلوب در این توافق‌نامه، موضوع عفو عمومی را دنبال نکردند.

ایده کمیسیون حقیقت‌یاب در مقایسه با تجربه بسیاری از کمیسیون‌های حقیقت‌یاب دیگر که مورد کاوش و توضیح قرار گرفت، به اندازه کافی جذاب و بی‌ضرر به نظر می‌رسید تا بتواند سریع مورد توافق و پذیرش قرار بگیرد. همچنین این ایده باعث توقف بحث سایر اقدامات پاسخ‌گویی یا مصونیت از مجازات شد.

مفیدیت ایده کمیسیون حقیقت‌یاب در این بود که شرایط

فاطمه فرامرز گزارشگر

لیبریا از ۱۸ اگست ۲۰۰۳، هنگامی که توافق‌نامه صلح جامع در آکرا، پایتخت غنا امضا شد، تا کنون در صلح است. پس از یک جنگ وحشیانه از اوایل تا اواسط دهه ۱۹۹۰، در لیبریا یک دولت سرکوب‌گر به رهبری «چارلز تیلور» از سال ۱۹۹۷ در قدرت بود. هنگامی که «جنبش لیبریا متحد برای آشتی و دموکراسی» در سال ۲۰۰۳ به پایتخت حمله کرد، فشار قابل توجهی برای توافق صلح پایدار به‌وجود آورد. لیبریا در ده سال گذشته شاهد امضای بیش از دوازده توافق‌نامه صلح بود که همه آن‌ها از عدم تعهد سیاسی برای حفظ صلح و ساختن یک جامعه واقعا دموکراتیک رنج می‌بردند. توافق‌نامه صلح امضا شده در آکرا طیف وسیعی از اصلاحات مورد نظر، تعهدات سیاسی و رویه‌های اعزام به خدمت را شامل می‌شود. این توافق‌نامه یک چارچوب برای دولت انتقالی دو ساله ایجاد کرد که عمدتاً متشکل از نمایندگان احزاب قبلاً متخاصم بود.

این توافق‌نامه همچنان متعهد به رعایت حقوق بشر از طریق کمیسیون حقیقت‌یاب و مورد بی‌گردد قراردادن نیروهای امنیتی به دلایل نقض حقوق بشری شد. به‌رغم این واقعیت که جناح‌های متخاصم از قدرت قابل توجهی برای تعیین مفاد توافق‌نامه برخوردار بودند، این توافق‌نامه شامل عفو برای جرایم گذشته نشد، و صریحاً این مورد را برای بررسی در آینده باز گذاشت.

پریسیلا هاینر، متخصص کمیسیون‌های حقیقت‌یاب و بنیان‌گذار شماری از مراکز بین‌المللی عدالت انتقالی در آفریقا و آمریکای جنوبی، روی هم‌رفته چندین درس از تجربه مذاکرات صلح لیبریا را برجسته می‌کند:

۱. پویایی مذاکرات

دولت، «جنبش لیبرایی‌های متحد برای آشتی و دموکراسی» و «جنبش دموکراسی در لیبریا» بازیگران اصلی مذاکرات بودند. این سه طرف در آغاز مستقیماً یکدیگر و بدون شامل کردن جامعه مدنی یا طرف‌های دیگر، مذاکره را آغاز کردند. اما برای ادامه مذاکرات در مورد توافق‌نامه صلح، نمایندگان بین‌المللی و بازیگران ملی جامعه مدنی نیز نقش مهمی در جلسات عمومی داشتند. بنابراین در برخی موارد، اگر شرکت‌کنندگان یک فراکسیون خاص سبب جلوگیری از پیشرفت در مذاکرات می‌شدند، فشار کافی وجود داشت تا همه را وادار کند تا در مورد نکاتی که کاملاً راضی نیستند، هم موافقت کنند.

پیش‌نویس توافق‌نامه تعدادی از اشتراک‌کنندگان بین‌المللی از جمله اتحادیه اروپا و دست‌کم در یک مورد توسط نماینده ایالات متحده انجام شد. با وجود این «انجمن اقتصادی کشورهای آفریقای غربی» کنترل را در دست داشت و گاهی اوقات هر بخشی را که بحث‌برانگیز می‌دانست، قبل از ارائه پیش‌نویس برای بحث، حذف می‌کرد. به گفته یکی از شرکت‌کنندگان، زبان پیشنهادی مربوط به پاسخ‌گویی، از جمله موارد حذف‌شده از پیش‌نویس‌های اولیه بود.

جامعه مدنی به ایفای نقش در این گفت‌وگوها بسیار متعهد بود. برخی از اعضای‌شان اوایل دهه ۱۹۹۰ برای پایان جنگ کار کرده بودند. چند نفر از نمایندگان مذهبی، حقوق بشر، دموکراسی‌خواه، حقوق زنان و سازمان‌های حقوقی به‌عنوان نمایندگان رسمی گنجانده شدند و بسیاری دیگر نیز به‌عنوان ناظر به‌طور غیررسمی شرکت کردند.

۲. اولویت بخشیدن عدالت انتقالی در مذاکرات؛ دادگاه جنایات جنگی، عفو عمومی یا کمیسیون حقیقت‌یاب؟

موضوع پاسخ‌گویی در خصوص جنایات جنگی، در اوایل مذاکرات، اندکی پس از امضای توافق آتش‌بس، مطرح شد. این موضوع ابتدا توسط نمایندگان جامعه مدنی به‌عنوان پیشنهادی برای یک دادگاه جنایات جنگی تأکید شد. نمایندگان جناح‌های شورشی نیز در ابتدا خواستار اجرای عدالت برای دولت تیلور بودند. اما ژنرال ابوبکر، میانجی مذاکرات به آن‌ها یادآوری کرد که آن‌ها هم می‌توانند به جنایات جنگی متهم شوند و سپس آن‌ها بسیار بیشتر مراقب خواست‌های‌شان برای عدالت بودند.

همین‌طور جناح‌های نیز بودند که عفو عمومی را پیشنهاد کردند، اما این کار سخت‌تر از آن بود که انجام شود، زیرا که برخی از جنایات به حدی شدید بود که به‌راحتی ممکن نبود عاملانش مورد عفو قرار بگیرند، باید محاکمه می‌شدند. میانجی مذاکره پیشنهاد کرد که این تصمیم باید منتظر دولت منتخب بماند.

در نهایت، به‌جای داشتن دادگاه جنایات جنگی و یا هرگونه بحث درباره عفو عمومی، کمیسیون حقیقت‌یاب و آشتی پیشنهاد و به سرعت پذیرفته شد. کل بحث در این خصوص کمتر از یک هفته، شاید سه یا چهار روز در جلسه عمومی